115 ISSN 0772-6384
XXXIXe jaargang - 3

ten mandere

heemkundige periodiek voor izegem, emelgem en kachtem

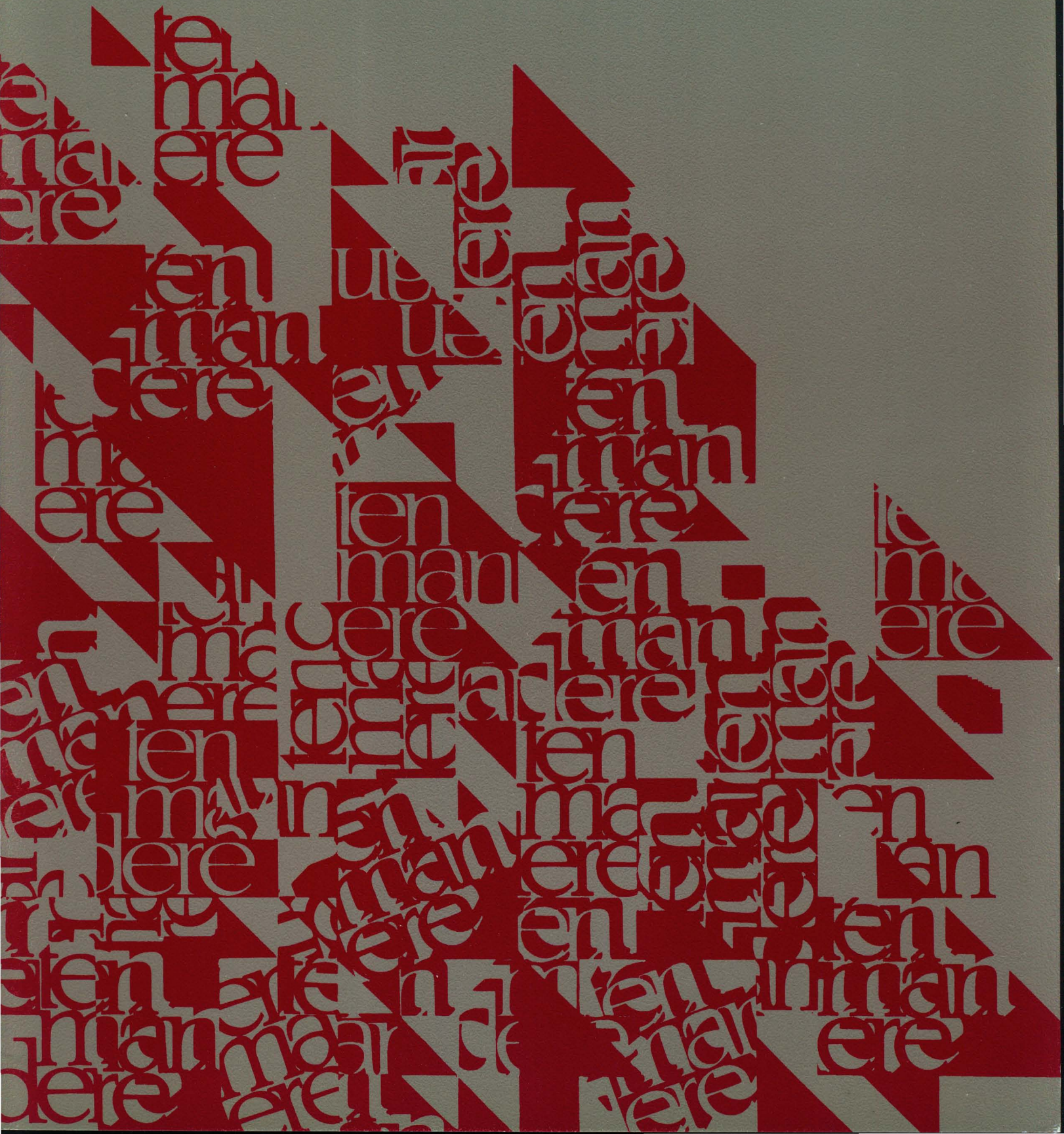

MACHINES BOUCHERIE

Machines Boucherie nv
Plast-o-Form nv
Stuivenbergstraat 106
8870 Izegem
Tel. (051) 31 21 41 - Fax (051) 30 54 46

Drukkerij
STROBBE
Vakkundig en vooruitstrevend

Formulieren • Kalenders • Papier • Enveloppen • Tickets

TEN MANDERE

BESTUUR:
Voorzitter :
Dr. JEAN-MARIE LERMYTE
Kortrijksestraat 323, 8870 Izegem
tel./fax. 051/30 39 99

Ondervoorzitter :
ANTOON VANDROMME
Blauwhuisstraat 52, 8870 Izegem
tel. 051/30 31 35

Secretaris : ROBERT LEROY
Boomforeeststraat 49, 8870 Izegem
tel. 051/30 10 56

Ere-Penningmeester : ALBERIC DEPREZ
Roeselaarsestraat 6 bus 1, 8870 Izegem
tel. 051/30 28 48

Penningmeester : ANDRE MISTIAEN
Hondekensmolenstr. 24, 8870 Izegem
tel. 051/30 36 69

Archivaris : ANDRE DEMEURISSE
Baronielaan 33, 8870 Izegem
tel. 051/30 46 58

Hoofdredacteur : BART BLOMME
Europastraat 13, 8770 Ingelmunster
tel./fax. 051/30 03 67

Leden :
FREDDY SEYNAEVE
Elegastlaan 14, 8870 Izegem
tel. 051/30 58 31

RAF VANDENBERGHE
Meensesteenweg 77, 8870 Izegem
tel. 051/30 46 23

HENDRIK WILLAERT
Krommekeerstraat 5, 8755 Ruiselede
tel. 051/68 82 45

BERTRAND NOLF
Zevekotestraat 27, 8770 Izegem
tel. 051/30 74 30

ANDRE BOURGEOIS
Sint-Tillostraat 9, 8870 Izegem
tel. 051/30 19 06

ANTOINE MALLISSE
Meensestraat 149, 8870 Izegem
tel. 051/30 51 53

REDACTIE :
Bart Blomme
Jean-Marie Lermyte
Antoon Vandromme
Raf Vandenberghe

P. VERBEKE, Interbellumarchitectuur in Izegem 3

J.-M. LERMYTE, Vier Izegemse verkozenen na de verkiezingen van 13 juni 1999 50

Aan dit nummer werkten mee:
Pieternel Verbeke Lindekouter 6, 8800 Roeselare
Jean-Marie Lermyte, Kortrijksestraat 323, 8870 Izegem

Verantwoordelijke uitgever : Jean-Marie LERMYTE, Kortrijksestraat 323, 8870 Izegem.
Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn bijdrage en ontvangt 15 overdrukken.
Voor gehele en gedeeltelijke overname is de voorafgaandelijke toestemming van de heemkundige kring en de auteur vereist.
Bankrekeningnummer : 472-4353811-45

ALG. NUMMER **115**, 39ste JG. NR. 3 (december 1999)

LIJST ERELEDEN 1999

In Izegem :

Allewaert, Luc, Marktstraat 14
Allossery, Luc, Roeselaarsestraat 327
Ameye, J.L., Mevr., Ommegangstraat 9/3
Artex, Roeselaarsestraat 594
Basisschool, H.Familie, Leenstr. 110
Basisschool, St.-Tillo, Roeselaarsestr. 37
Basisschool, St.-Pieter, Prinsessestraat 15
Berlamont, Paul, Pr. Albertlaan 1
Bogaert, Jan, O.-L.-Vrouwestraat 20
Boucherie, Christiane, Abelestraat 61
Boucherie, Bart, Wallemotestraat 79
Boucherie, N.V., Stuivenbergstr. 106
Bral-Dejonghe, Rudi, Ardooisestr.62
Bruyneel, R., Ingelmunsterstraat 57
Christiaens, Roselin, Grote Markt 17
Claeys, Jozef, Manegemstr. 39
Compernolle, Etienne, Heibrugstraat 17
Cornillie, Ann, Kruisstr. 4
D'Artois Johan, Hondekensmolenstraat 12
De Bosschere, Jean-Pierre, Reperstraat 65
Debouserie-Vanlerberghe, M., Blekerijstr. 3
Declercq, Marcel, Mentenhoekstr. 32
Decoene, Jozef, E.H., Kerkplein 13
Deforce, Marie-Claire, Nederweg 55
De Forche, Christiaan, Nieuwstr. 27 bus 7
Degezelle, Lucien, Nieuwstraat 4
Demey, Johny, Kortrijksestraat 321
Demoen, Daniël, Sint-Crispijnstraat 26
Denys, Roland, Burg. Vanden Bogaerdelaan 67
De Poot, Paul, Lindestraat 27
Derieuw, Guido, Wantje Pietersstraat 44
Derluyn, Jan, Meensesteenweg 83
Derolez, Jacques, Bellevuestr. 45
De Smedt, Dirk, Boomforeeststraat 3
De Vlieghere, Luc, Melkmarktstr. 3
Devoldere, Gaspard, B.de Pélichystraat 14/2
Dubaere, Ludwig, E.H., Ter Beursplein 1
Duhamel-Deprez, F., Merelstraat 4
Dumoulin, Christiaan, Kerelstraat 4
Dupont, Jim, B. de Pélichystraat 34
Duyck, André, St.-Jorisstraat 55
Eeckhout, André, Baron de Pélichystraat 4
Eeckhout, Gabriël, H.-Hartstraat 7 b.5
Eeckhout, Geert, Baronielaan 2
Flamez, José, Bosbeekstraat 3
Gemeenschapsschool, (secr.), Bellevuestraat 28
Gits, Jan, Kasteelstraat 21
Guillemyn, Antoon, Meensesteenweg, 88
Gyselinck, Wouter, Baronielaan 56
Handsaeme, Roland, Gentseheerweg 82
Hanssens, Staf E.H., Roeselaarsestraat 53
Herman, Raphaël, Stijn Streuvelsstraat 26
Himpe, Kurt, Baronstraat 4
Houthoofd-Feys, Steenovenstraat 4
Joos, Maurits, Kloosterstraat 4
KBC-bank, Marktstraat 32
Kemp, autobedrijf, Rijksweg 4
Kemp, Marc, Gentseheerweg 45
Lannoo, Luc, Vlietmanstraat 2
Lecluyse, Eddy, Abelestraat 25
Loontjens, Alfons, Nieuwstraat 22
Madou, André, Roeselaarsestraat 317
Maertens, Erik, Kerelsstraat 13
Maertens, Raf, Lendeleedsestr. 12/1
Maes, Bernard, Gentseheerweg 102
Malfait, Luc, Schoolstraat 32
Marannes, Valere, Ingelmunstersestraat 70
Mattan, Eric, H. Dunantstraat 45
Naessens, Maurice, Ingelmunstersestraat 50
Nollet-Vanneste, Tony, Kardinaal Cardijnlaan 1
Porte, Rik, Dam 15
Rosseel, Luc, Roeselaarsestraat 95
Sagon, Luc, Gentsestraat 19
Sagon-Vanden Avenne, F. Gentsestraat 17
Seynaeve, Jozef, Burg.V.d. Bogaerdelaan 93
Seynaeve, Paul, Meensesteenweg 191
Sint-Jozefscollege, Burg. V.d.Bogaerdelaan 53
Spriet, Leon, Kortrijksestraat 86
Spriet, Noël, Sint-Antoniusstraat 17
Strobbe, Firma, Kasteelstraat 1
Strobbe, Michaël, Groenstraat 5
Strobbe-Cardoen, Dirk, Gentseheerweg 98
Strobbe-Hochepied, M., Wallemotestraat 77
Strobbe-Staessens, Luc, Vredestraat 1
Terryn, Rik, Melkmarkt 2 bus 5
Thibau, Eric, Rozenlaan 75
Vanacker, Robert, Steenovenstraat 10
Vanackere, Herwig, Prinsdomlaan 39
Vanbeckevoort, Jaak, Meensestraat 133
Vanden Avenne, Zeno, Populierenstraat 3
Vandenbroucke, Guido, Leenstraat 135
Vandenbussche, André, Dam 43
Vandenweghe, Gerard, Wallemotestr. 59
Vandeputte, Didier, Nederweg 14
Vandeputte, Genoveva, Gentsestraat 84
Vandevoorde, Wilfried, Wilgenstraat 1
Vandewalle, Antoinette, Nieuwstraat 9
Vandommele, Kris, H. Dunantstraat 34

INTERBELLUMARCHITECTUUR TE IZEGEM

Wandeling in Izegem

Pieternel Verbeke

Inleiding

'Natuurrampen en oorlogen zijn als onverwachte geesten (...) Ze ritmeren de geschiedenis, geven haar reliëf, vallen buiten haar maat. Door een bovenhistorische macht wordt het oude vernietigd zodat het nieuwe leven kan'[1]

In deze laatste zin legde Geert Bekaert een duidelijke nuance in het fenomeen 'oorlog'. Inderdaad, na de Eerste Wereldoorlog bloeide het nieuwe en dit gold niet in het minst voor de architectuur. Modernistische architecten zetten hun eerste pasjes op de arbeidsmarkt en hoopten het vernielde Europa met hun opvallend sobere architectuur weder op te bouwen. Maar niets was minder waar. Veelal werd geopteerd -zoals in Ieper- voor de 'vieux-neuf'-stijl. Gebouwen in de talrijke neostijlen, al dan niet samengebracht op één enkele gevel, rezen uit de grond. Daarnaast kende de art deco eveneens een grote invloed.

Izegem was geen uitzondering op de regel : in de jaren '20 vierden vooral de gemengde toepassing van de neostijlen en daarnaast de art deco hoogtij. Het modernisme doet slechts schoorvoetend zijn intrede, om in de jaren '30 te exploderen tot de meest gehanteerde stijl. Vooral romantisch-kubistische gevels bepalen het straatbeeld.

Maar er is werk aan de winkel. Zoals Vandenbreeden het zo mooi aangeeft in een publicatie uit 1996[2], zijn velen zich nog steeds niet bewust van de hoge waarde van het bouwkundig erfgoed van het interbellum. Het aantal eigenaars dat zijn patrimonium koestert en investeert in de toekomst is schaars. Deze enkelingen bewijzen echter een enorme dienst aan de maatschappij.
Jammer genoeg tast een gebrek aan waardering, kennis, research en bekendheid vandaag zowel de Art-decoarchitectuur als het nog minder toegankelijke modernisme aan.
Zoals reeds door veel auteurs werd gesteld, dringt bescherming (van het gebouw of het stads- of dorpsgezicht) zich op. *Sommige van de 'totaalkunstwerken' uit het interbellum moeten gevrijwaard worden voor de toekomst.*
In Izegem zelf stelden we vast dat enkele prachtige fabrieken, die de economische voorspoed van het Izegem van tijdens het interbellum kunnen illustreren, plaats moesten maken voor moderne appartementsgebouwen. Nochtans zou het mogelijk geweest zijn, mits een beetje creativiteit, deze gebouwen te bewaren door een functieverandering. Zelfs een mooi voorstel om het schoeiselmuseum onder te brengen in de prestigieuze fabriek 'L'Eperon d'Or' vond geen weerklank.
Gelukkig zijn ondertussen reeds de eerste stappen gezet tot bescherming van twee interbellumgebouwen. Zowel de zonet vernoemde, vroegere schoenfabriek 'L'Eperon d'Or' als het Gildegebouw aan de Kruisstraat trokken bij de dienst patrimonium van het stadsbestuur de aandacht. "Eperon d'Or" is ondertussen geklasseerd. Toch willen we er aan toevoegen dat er nog vele gebouwen de titel 'Beschermd gebouw' verdienen. Het Art-Decobrandweerarsenaal en het Sint-Jozefscollege zijn in dit oogpunt minstens even belangrijk. Ook voor enkele typische interbellumstraten als de Pieter Baesstraat, de Sint-Jorisstraat en de Ommegangstraat zou een titel van 'beschermd stadsgezicht' niet te veel gevraagd zijn...
Hopelijk wakkeren we aldus met dit themanummer de interesse aan van het beleid.
Met dit artikel willen we eveneens tegemoet komen aan de nieuwsgierigheid van cultuurminnende Izegemnaren. Interbellumarchitectuur bepaalt immers het gezicht van hun stad.
Maar ook een woordje over de architecten, werkzaam in Izegem tijdens het interbellum, lijkt ons geen overbodige luxe. De tijd is rijp om alle goede Izegemse architecten uit de vergetelheid te halen.

Het probleem van de wederopbouw[3]

Het probleem van de wederopbouw werd door de meesten herleid tot een discussie over stijl en vormgeving. Men schoof de traditionele, streekgebonden architectuur naar voor als een mogelijke inspiratiebron voor de wederopbouwstijl. Verdedigers van deze visie worden in de literatuur 'Regionalisten' genoemd en overeenkomstig hun visie stonden ze diametraal tegenover de 'Modernisten', die de architectuur wilden verlossen van haar keurslijf van stijlopvattingen. De vorm moest afgeleid worden uit het materiaalgebruik, de functie en de planschikking. Dit alles resulteerde in een strakke, kubistische vormgeving. Modernisten zagen in de wederopbouw van het zwaar gehavende België de mogelijkheid om hun principes toe te passen.

Het was na de oorlog echter meteen duidelijk dat de wederopbouw niet alleen door de modernisten voorbereid werd. In een brochure van de 'Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen' werden de gemeentebesturen aangeraden om in hun bouwreglement vast te leggen dat de wederopbouw geïnspireerd moest zijn door de architectuur van de 19de eeuw. De vanzelfsprekendheid waarmee dit gebeurde, is verbazingwekkend. Deze keuze werd bepaald door maatschappelijke (getuigenis van de grootsheid van het verleden) en economische (toerisme) criteria. Respect voor de esthetiek van de omgeving was hierbij noodzakelijk en de meest karakteristieke voorbeelden van plaatsgebonden pittoreske architectuur stonden model[4]. Architecten kregen in veel gevallen de raad om een bepaalde woning als voorbeeld te nemen. Dit alles resulteerde in een eclectisch stel gevels, later veelal smalend de 'Vieux-Neuf'-stijl genoemd. Dit gebrek aan durf werd door de modernisten als zielloos getypeerd : men verwierp resoluut de idee om vernietigde architectuur opnieuw op te bouwen. Bouwkunst blijft immers steeds een uitdrukking van de eigen tijd en copieert nooit het verleden[5].

Verschillende Stijlen

Tijdens het interbellum in België overheersen een drietal stijlrichtingen. Naast de traditionalistische richting treffen we de art deco aan en iets later komen de modernistische stijlen tot bloei. Een mengstijl die deze drie stijlrichtingen op een persoonlijke manier vermengt in één en dezelfde gevel, kan eventueel als een vierde richting beschouwd worden[6].

Traditionalistische stijlen

De grote veranderingen, teweeggebracht door de industrialisatie en de Eerste Wereldoorlog, versterkten bij sommige architecten nog het verlangen naar het verleden. De architecten van het interbellum werden geschoold in de traditionele architectuur, met oplossingen gebaseerd op historische voorbeelden. Aan de Sint-Lucasscholen onderwees men de neogotische architectuur, de Academies namen meestal de classicistische architectuur tot voorbeeld. Bovendien was men weigerachtig tegenover de modernistische stijl die meermaals geassocieerd werd met het socialisme[7]. In veel gevallen paste de architect zijn ontwerp aan aan de eisen van de opdrachtgever. Indien deze laatste een traditionele gebouw verkoos, had men keuze uit een drietal substijlen.

In eerste instantie kennen de **neo-stijlen** een blijvend succes, hoewel ze zelden in zuivere vorm worden toegepast. De architect zoekt naar een zeer persoonlijke interpretatie van de klassieke stijlen, vooral beïnvloed door de 19de eeuwse woningbouw. Voorbeelden hiervan zijn de neorenaissance, de neogotiek, de neobarok, het neoclassicisme,...(zie foto blz. 19)

Daarnaast kiezen heel wat architecten voor de **romantisch-decoratieve architectuur** die teruggaat op voorbeelden uit het regionale verleden. Onder invloed van zowel de Anglo-Normandische vakwerkbouw als de neo-Vlaamse-renaissance wordt het pittoreske effect benadrukt. Vooral de in Vlaanderen veel toegepaste cottage-architectuur met

zijn landelijk uitzicht leunt sterk aan bij de traditionele Engelse bouwstijl[8] In de rationele constructies had men aandacht voor handwerk en verbondenheid met de natuur. Comfort en praktische indeling, ambachtelijkheid en fijne afwerking waren eveneens vereisten[9].
In België werd een rationele planindeling gecombineerd met de hall als centrale spil. Eveneens opvallend zijn de grote, sterk onderverdeelde vensteropeningen, eventueel gevuld met glas-in-lood. Uitbouwen in erker- of loggiavorm maken een uitzicht mogelijk op de groene omgeving en de met veel zorg aangelegde tuin. Afwisseling wordt bereikt door een levendig spel van daken en schouwen en het metselen van baksteen in visgraatverband. Vaak blijft in de onderste bouwlaag het materiaal zichtbaar en brengt men in de bovenste bouwlaag een laag witte bepleistering aan[10] (zie foto blz.24)

Een derde richting is de **versoberde, traditionele baksteenarchitectuur** die de overgang tussen de traditionalistische en de modernistische architectuur doet vervagen. Enerzijds maakt men gebruik van vooruitstrevende aspecten zoals rationele planindeling, het constructief gebruik van materialen en onversierde muurvlakken die onderbroken worden door grote vensteropeningen. Anderzijds lijkt men ervan terug te schrikken de functionele principes consequent door te drijven. Traditionalistische elementen zoals topgevels, hoge en spitse daken, glas-in-lood-ramen en flankerende pilasters naast de deur blijven het uitzicht van deze gebouwen bepalen[11].

Achter een traditionele gevel gingen echter dikwijls de nieuwste trends wat betreft verlichting, verwarming, sanitair en keukeninrichting schuil. Een praktisch ingericht huis werd aldus gecombineerd met een aangename en knusse thuis[12].

Het traditionalisme was eveneens de meest gehanteerde stijl voor kerken, waarvan de vormgeving ontleend werd aan de Romaanse, Gotische en Byzantijnse architectuur. Door een sterke versobering kwam de nadruk echter wel te liggen op een spel van volumes en de inherente schoonheid van de gebruikte materialen[13].

Art Deco

'In de jaren '20 wordt de vormgeving van de wederopbouwgevels strakker. Bogen, dakkapellen en andere details worden geabstraheerd tot een stel geometrische motieven. Deze verschuiving naar de art deco gebeurt bijna geruisloos : in wezen verandert de gevelopbouw niet, alleen de decoratie krijgt een andere lijnvoering[14].

De naam 'art deco' stamt uit het jaar 1966 en is gelieerd aan de retrospectieve tentoonstelling 'Les Années 25. art deco, Bauhaus, Stijl, Esprit Nouveau' in Parijs. Stilering en geometrie als reactie op de asymmetrische lijnen van de art nouveau, gecombineerd met florale, dierlijke en figuratieve motieven zijn de belangrijkste stijlkenmerken[15].
Toegepast op de architectuur gaf de art deco de mogelijkheid om een eigentijdse, modieus ogende stijl te creëren[16] Geometrie werd tot ornament gemaakt[17]. De kubistische roos wordt hét art deco-motief van de jaren '20. Verder valt de opeenvolging van driehoekjes en het tegenover elkaar plaatsen van kleuren op. Oosterse invloeden vertalen zich onder meer in de geometrische meander, het palmet, de papyrus, de korenaar, de zonneschijf en stralenbundels[18].
Binnen de art deco kunnen we drie fasen[19] onderscheiden.

Kort na de Eerste Wereldoorlog vinden we in onze streken de **proto-art deco**. Hierbij werden motieven op een traditioneel gevelschema toegepast en vaak ziet men alleen aan de details dat men niet te maken heeft met één of andere neo-stijl[20]. Deze details bestaan veelal uit gekleurde driehoeken en banden met gestileerde bloemmotieven rondom muuropeningen. (zie foto blz.34)

Bij de **autonome art deco** wordt het gehele gevelschema aangepast aan deze stijl. Deuren en vensters worden in eigenaardige vormen gevat en onregelmatig over het gevelvlak verspreid. Baksteen wordt in verschillende kleuren toegepast en gemetseld in verschillende verbanden. Hoogopgaande baksteenlijsten of gecementeerde

stroken leggen de nadruk op het verticale. (zie foto blz. 17)

De **late, versoberde ar deco** luidt de overgang naar een meer functionele architectuur in.

De oorsprong van de art deco-vormentaal kan internationaal gevonden worden bij een figuur als Henry van de Velde die stelde dat een ornament wel kon, maar in eerste instantie functioneel diende te zijn en de architectuur moest ondersteunen. Ook de 'Glasgow Four' o.l.v. C. R. Mackintosh streefden reeds naar een vervlakking van de lijn en een ritmische herhaling van het ornament. De 'Wiener Sezession' ging nog een stap verder met haar pure geometrische motieven en de ideeën van F.L. Wright bereikten Vlaanderen via Nederland. Zijn geometrisch bepaalde driedimensionele vormgeving beïnvloedde zowel de avant garde als de art deco[21].
Moderne materialen, zoals beton, werden door de art deco-architecten nog dikwijls aan het oog onttrokken omwille van het 'onedele uitzicht'. Enkel in zuiver utilitaire gebouwen gebruikte men beton als structureel element[22].

Van de late art deco maakt ook de **Bootstijl** of **Streamline Moderne** deel uit. Deze stijl ontstond naar aanleiding van de bewondering voor de snelheid van transatlantische oceaanstomers en uitte zich in gestroomlijnde vormen, dynamische asymmetrie[23], patrijspoortvensters, vlaggenmasten en relingen.

Eveneens op de grens tussen art deco en modernisme ligt de **expressionistische baksteenarchitectuur** die op sterke wijze beïnvloed werd door 'de Amsterdamse School'. Een vrij organische vormgeving werd hierbij gecombineerd met baksteen in allerlei decoratieve metselverbanden. In onze streken merkte men deze invloed meestal op in de overname van metselverbanden, gecombineerd met een art-decovormentaal. (zie foto's blz. 25 en 31)

Modernisme

Internationaal gezien zijn een groot aantal architecten van belang voor de ontwikkeling van het modernisme. Hendrik Petrus Berlage schiep met de Amsterdamse beurs het eerste moderne bouwwerk van de Nederlanden. Doel, vorm en materialen moesten volgens hem samengaan om tot een esthetische eenheid te komen. Door zich hierbij te spiegelen aan de eenheid van de kunst van de Middeleeuwen met zijn respect voor het ambachtelijke, werd hij meermaals de schakel genoemd in de overgang van de historische stijlen naar de moderne bouwkunst[24].
A. Perret legde de kiem voor de toekomstige architectuur door de constructie van gewapend beton met een grotere drukvastheid. De nieuwe technieken en materialen werden in dank aangenomen door modernisten, onder andere door de Amerikaanse F. L. Wright. Van enorme, uitstekende luifels in zijn architectuur zou zonder gewapend beton geen sprake geweest zijn. Over de hoek doorlopende vensters maakten zijn gebouwen licht en zwevend en vanaf nu was een gebouw niet langer een doos met vier gevels, maar werd het een ruimtelijke sculptuur. Binnenin kreeg men de indruk zich in een ruimte te bevinden die zich opende naar de omgeving, de natuur.
Het Steiner-huis in Wenen (1910)[25] naar een ontwerp van architect Adolf Loos, was één van de eerste echt modernistische huizen in Europa. Zijn architectuur was gebaseerd op vlakken en volumes, zonder ornamenten.
Het Bauhaus-gebouw in Dessau, een ontwerp van Walter Gropius uit 1925[26] kende door zijn vooruitstrevende vormentaal eveneens een sterke invloed: door een skelet in gewapend beton was het mogelijk ook hier het glas om de hoeken heen te leiden, met een volledig nieuwe ruimteconceptie tot gevolg. Bij de Nederlandse groep De Stijl kwamen deze elementen ook tot uitdrukking, bijvoorbeeld in het Schröderhuis van Gerrit Rietveld in Utrecht[27].
Op de 'Congrès International d'Architecture Moderne', georganiseerd vanaf 1928 in aanwezigheid van een internationaal gezelschap, werden de belangrijkste ideeën i.v.m. moderne architectuur uitgewisseld[28]. Op de eerste bijeenkomst werd een theoretische basis gelegd voor de moderne architectuur met internationale allure, de negen volgende handelden telkens over één thema.

Binnen het modernisme kan men in België grofweg van drie richtingen[29] spreken.
De **internationale stijl**, met een bloei vanaf circa 1930[30], bestond sinds de jaren '20 en kon aanspraak maken op algemeen geldende en duidelijk herkenbare kenmerken. Het is een puristische richting met een radicaal nieuwe vormgeving. Nieuwe opvattingen over gezond leven, werken en vrije tijd hadden geleid tot theorieën over het 'Nieuwe Wonen'. Een beredeneerde plattegrond zorgde voor een flexibele ruimte-indeling, beton, glas en staal werden als nieuwe bouwmaterialen geprezen. Dit alles resulteerde in rechthoekige, gladde en kubusachtige gebouwen met brede vensterstroken, witte bepleistering en platte daken[31]. Vooraleer vorm te geven, werd eerst de functie van een gebouw bepaald. Schoonheid was geen programma, maar het resultaat van de concretisering van de uitgangspunten[32]. Verder was er de sterke bekommernis om hygiëne, makkelijk onderhoud en efficiëntie[33].

Wellicht was de spilfiguur van de internationale stijl Le Corbusier, de architect die met zijn 'villa Savoye' van 1928-1931[34] als het ware de kenmerken van de internationale stijl samenvatte. Zijn geschriften[35] 'Vers une Architecture' van 1923 en 'Les cinq points d'une architecture moderne' uit 1926, hadden de meeste Belgische modernisten danig beïnvloed. Een huis moest voor hem een 'machine à habiter' zijn, herleid tot de essentie. De vijf punten waar hij het in zijn werk van 1926 over heeft zijn : les pilotis (pijlers die de dragende functie van de muren overnemen), le plan libre (waardoor men de binnenmuren vrij kon schikken), la façade libre (in de muren doorbrekingen aanbrengen naar believen), la fenêtre en longeur (lange, horizontale vensterstroken) en le toit-jardin, het dakterras dat beantwoordde aan de bezorgdheid van het 'Nieuwe Bouwen' om de gezondheid.

Het **romantisch kubisme**[36], sterk beïnvloed door de Nederlandse architect W.M. Dudok, combineerde geometrische basisstructuren op een gevoelsmatige wijze. De langwerpige baksteen gemetseld met een typische Dudokvoeg[37], hier niet aan het oog onttrokken, werd zowat het handelsmerk van deze stijlrichting. Verder valt de uitgebalanceerde asymmetrie tussen het horizontale en het verticale op en onder invloed van de Amerikaanse architect F.L. Wright zocht men naar originele hoekoplossingen. Deze gebouwen zijn eveneens te herkennen aan de verdeling van de vensters in horizontale stroken. Als decoratieve elementen gebruikte men veelal ceramiektegels, de bol en de vlaggenmast. (zie foto blz. 27) Bij de villa's valt vooral het afwisselend dakenspel op[38]. (zie foto blz. 18)

Als derde richting kan de **nieuwe zakelijkheid**[39] genoemd worden. De architecten die deze stijl toepasten, zochten naar versobering en een meer functioneel concept. De nieuwe zakelijkheid getuigde van de wil om overdadige romantiek en ornamentiek te verlaten, en om af te stappen van de decoratieve behandeling van het omhulsel van het gebouw[40]. Sterk vereenvoudigde volumes, grote egale muurvlakken en brede vierkante of rechthoekige vensters, al dan niet met een horizontale tracering bepaalden het exterieur. Het materiaal werd meestal zichtbaar gelaten en de decoratie werd sterk gereduceerd en grotendeels constructief gehouden.

Algemene schets van het bouwen in Izegem tijdens het interbellum

Geografische beschrijving van Izegem, meer bepaald tijdens het Interbellum[41]

Izegem is een stad die in het zuidoosten van West-Vlaanderen gesitueerd moet worden, in het centrum van de Mandelvallei. Jammer genoeg verloor deze vallei heel wat van haar schoonheid sinds in 1979 de rivier voor het grootste deel werd ingekokerd en rechtgetrokken.
Diezelfde Mandel vormt in het noorden de natuurlijke grens met de fusiegemeenten Kachtem en Emelgem. In het oosten scheidt de Lokbeek Izegem van Ingelmunster en in het zuiden ligt de grens met Lendelede en Ledegem. Het midden van de A17-autoweg vormt in het westen de grens met Roeselare. Het kanaal Roeselare-Ooigem werd tussen 1863 en 1871 gegraven en is in feite de kanalisering van de Mandel. Door de verbredingswerken en verdiepingswerken kon vanaf 1980 de tonnenmaat van 350 naar 1350 uitgebreid worden.

Tot in de Franse tijd was Izegem door geen enkele steenweg met andere dorpen verbonden. Pas in 1811 werd de eerste, namelijk de Gentseheerweg, aangelegd. Nog voor de eeuwwisseling ontstonden vier andere belangrijke wegen : de kasseiweg Roeselare-Izegem, de Meensesteenweg, de steenweg naar Ardooie en deze naar Lendelede. De in 1847 door een Engelse maatschappij aangelegde spoorlijn verbond Brugge met Kortrijk over Izegem.
Aangezien de nood aan arbeiderswoningen op het einde van de 19de eeuw bijzonder acuut was geworden, werden in de 'Gazette van Iseghem' meerdere voorstellen tot stratenuitbreiding gedaan. Pas in februari 1900 gaf de Izegemse gemeenteraad eindelijk zijn principiële goedkeuring om een stratenontwerp te maken voor de doortrekking van de Pélichystraat (het 'Nieuw Kwartier', aangelegd in 1881) met vertakkingen naar de Meense- en de Krekelstraat[42].
In 1909 kwam de tramlijn Ardooie-Izegem-Wevelgem tot stand. Deze was noodzakelijk omwille van de sterk uitbreidende handel en nijverheid[43]. De tram zorgde tot 1952 voor het verkeer binnen de stad en met de buurgemeenten van noord en zuid.
De Duitsers deden tijdens de Eerste Wereldoorlog een aantal belangrijke ingrepen in het straatbeeld. Als het nodig was voor hun troepen of diensten, verbeterden ze de bestaande wegen of werden er nieuwe aangelegd. Dit was allemaal erg vriendelijk van de Duitsers, ware het niet dat de stad telkens zo prompt de rekening werd voorgelegd.
Bovendien werd tijdens de oorlog het buurtspoorwegennet grondig gewijzigd, waarbij ook de tramlijnen de nodige vertakkingen kregen. In de lente van 1917 werd er een vliegveld aangelegd ten zuiden van de weg Izegem-Rumbeke, dat één geheel vormde met het vliegveld van Rumbeke[44].

Vanaf het Interbellum ontstonden tal van nieuwe straten, en ook volledig nieuwe wijken rezen stilaan uit de grond.

In de 65ste aflevering van Ten Mandere[45] verscheen een 'Stadtplan von Iseghem'. Deze kaart werd tijdens de Eerste Wereldoorlog getekend door een Duits soldaat. Voor deze studie was dit plan van uitermate belang omwille van twee redenen. Vooreerst geeft het een overzicht van de toen bestaande straten met bebouwing, daarnaast is het interessant om oude straatnamen op te sporen. Als we deze kaart vergelijken met een stadsplan van het Izegem van nu, zien we dat de meeste straten in het centrum reeds bestonden na de Eerste Wereldoorlog. Wel heette de Hallestraat in die tijd de Zottinnestraat en was de Prins Albertlaan toen nog de Elektriciteitslaan. Wanneer we de Roeselaarsestraat vanaf de Marktstraat in westelijke richting volgen, merken we dat de meest centraal gelegen zijstraten reeds bestonden. De Wantje Pietersstraat, de Sint-Antoniusstraat en de Stuivenbergstraat bestonden echter nog niet. Ook de Sint-Crispijn- en de Bellevuestraat onstonden pas tijdens het Interbellum. De Burgemeester Vandenbogaerdelaan die pas in het begin van de 20ste eeuw werd aangelegd[46], was nog niet sterk bebouwd tijdens de Eerste Wereldoorlog, vandaar dat ze dienst deed als staanplaats voor barakken voor Duitse soldaten[47]. Ook hier moesten verschillende zijstraten nog worden aangelegd. Enkel de Sint-Tillostraat (vroeger Sint-Hiloniusstraat), de Krekelstraat en de Dweersstraat bestonden tegen die tijd.
Wanneer we nu de Gentsestraat vanaf de hoek met de Marktstraat aflopen naar het oosten toe, valt het op dat ook hier de voornaamste zijstraten al bestaande waren. Hoewel ze nu grotendeels opvallen door hun interbellumarchitectuur, waren deze straten reeds tijdens de Eerste Wereldoorlog dicht bebouwd[48]. Mogelijk was de oorlogsschade in die straten groot[49].
Hoewel de borstelnijverheid aan het begin van de eeuw voornamelijk in het centrum van de stad was gelegen, vestigden meer en meer arbeiders zich in de buitenwijken. Onder andere de Kortrijksestraat en de Meensestraat werden daarvoor benut.

Gevolgen van de Eerste Wereldoorlog voor de architectuur [50]

Izegem heeft tijdens de Eerste Wereldoorlog weinig geleden onder zware bombardementen of beschietingen. Af en toe was er een kleinere luchtaanval, zoals die op de Sint-Tillokerk op 22 september 1917. Een luchtaanval op 11 november van dat zelfde jaar maakte vooral burgerlijke

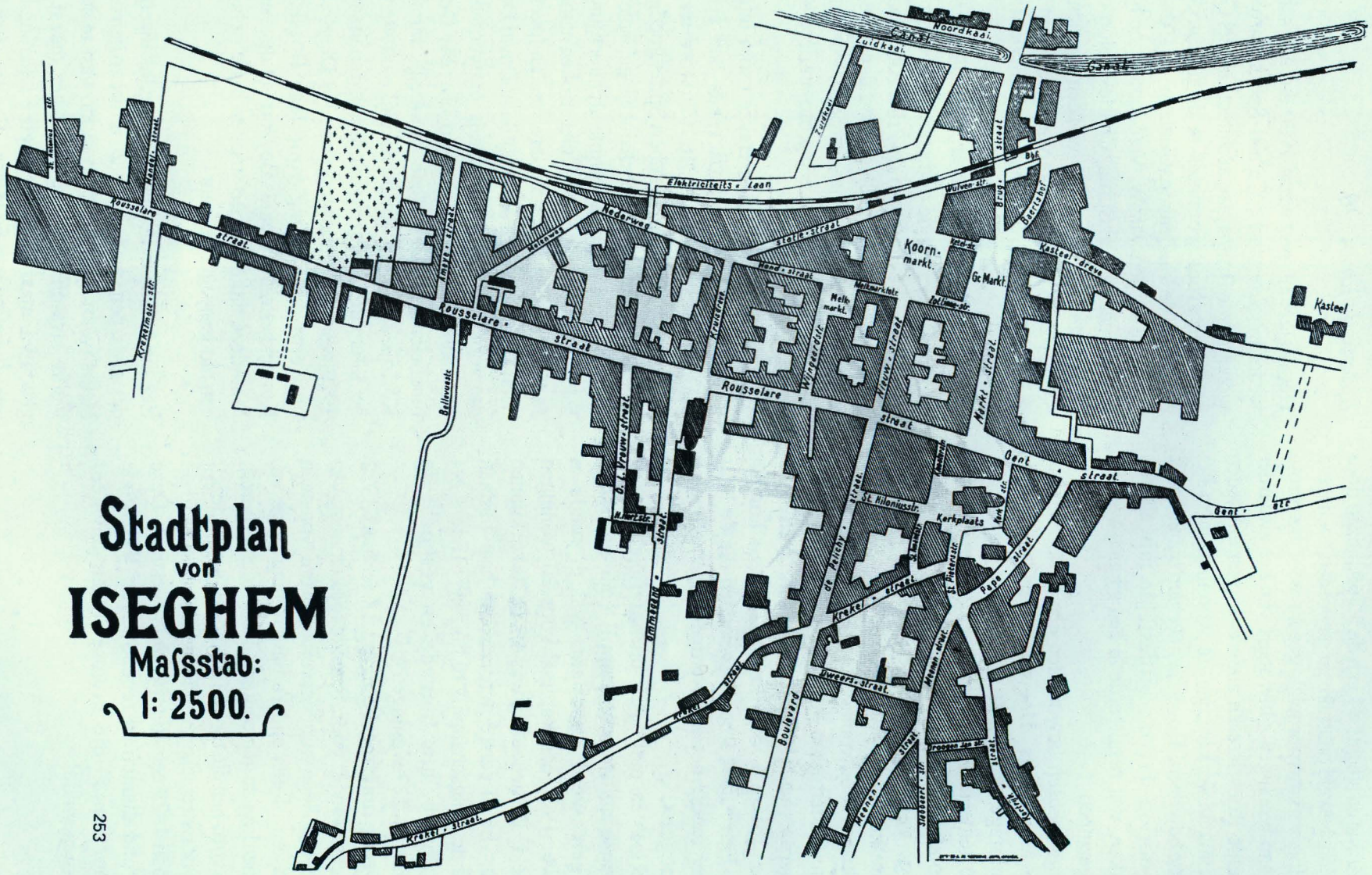
Stadtplan
von
ISEGHEM
Maßstab:
1: 2500.
Noordkaai.
Zuidkaai.
Elektriciteits - Laan
Koorn-
markt.
Gr. Markt
Kasteel
Kasteel-dreve
Rousselare - straat
Gent - straat
Kerkplaats
Boulevard
Kerkhof - straat

slachtoffers.
In totaal waren slechts 84 van de 3 360 huizen door het oorlogsgeweld onbruikbaar geworden, toch werd de oorlog verantwoordelijk geacht voor het grote tekort aan woningen. Inwoners van het zwaarder geteisterde Roeselare en andere dorpen en steden uit de omgeving, kwamen de woonhuizen in het Izegemse bewonen. Bovendien werden onmiddellijk na de oorlog de vele uitgestelde huwelijken voltrokken, wat resulteerde in een stijging van het aantal gezinnen[51].
Sommige mensen bewoonden een barak van het Koning Albertfonds. Hoewel deze bedoeld waren als voorlopige verblijfplaatsen, werden pas in 1937 door de gemeenteraad maatregelen genomen tegen deze noodwoningen. Mensen die een dergelijke woning verlieten konden een financiële tegemoetkoming krijgen en meteen werd het verboden om noodwoningen op te richten of te laten bouwen. Ondertussen vlogen de huurprijzen de pan uit. Eigenaars lieten kandidaat-huurders tegen elkaar opbieden tot ze 3 tot 5 keer meer huur konden vragen. Een aantal arbeidersgezinnen die de huur niet meer konden betalen, werden zonder wroeging op straat gezet...
Hoewel pas in mei 1923 bij notariële akte de **'Iseghemse bouwmaatschappij voor goedkope woningen'** werd opgericht, was er reeds in september 1922 een kapitaal voor 80 woningen verzameld. De bedoeling was om er 200 te kunnen bouwen. In de eerste tien jaar van haar bestaan bouwde de maatschappij 210 huizen[52]. Tijdens het gehele interbellum bouwde en verkocht de maatschappij 227 woningen[53].
Een tweede maatregel ging op 18 februari 1922 van kracht : zonder voorafgaande toestemming van het schepencollege werd het verboden om woningen af te breken of een andere bestemming te geven. Bovendien kon de gemeenteraad leegstaande huizen opeisen voor hen die uit hun woningen waren gezet.
Onder voorzitterschap van Henri Dewaele werd op 22 februari 1929 een *Huurdersbond* gesticht. Deze bond stond diametraal tegenover de *'Verenigde Eigenaarsbond'* die hogere huren en meer waarborgen wilde.

Wederopbouwarchitectuur tijdens de jaren '20

Het is eigenlijk pas vanaf 1920 dat een schuchtere wederopbouw start : Camiel Spriet ontwerpt een woning in de Brugstraat, architect Gabriël Gits zorgt voor een groot woonhuis in de nog grotendeels onbebouwde Vandenbogaerdelaan. In 1921 worden twee ontwerpen van W. Vercoutere goedgekeurd. Samen met Camiel Spriet, Charles Laloo en Louis Verstraete kan hij gezien worden als één van de belangrijkste werderopbouwarchitecten in Izegem. Ze bepalen in grote mate het uitzicht van de gebouwen van de vroege jaren '20.
In 1925 krijgt de Gentse architect Georges Merlé van Van Wtberghe de opdracht tot het bouwen van een villa op de hoek van de Prins Albertlaan en de Vaartstraat. In tegenstelling tot de algemene tendens van het teruggrijpen naar vroegere architectuur-vormen, krijgen we hier een proto-art deco ontwerp. (zie foto blz. 34)
Vanaf 1926 doet Carlos Beyaert zijn intrede als architect. Ook hij durft reeds een art deco-vormentaal aan te wenden. In 1926 worden eveneens de eerste ontwerpen van Albert Spriet goedgekeurd. Het zijn gebouwen die voornamelijk geïnspireerd zijn door de regionale polychrome architectuur, waarin baksteen afgewisseld wordt met stroken natuursteen.
In 1927 worden de cottage-architecten Jozef en Luc Viérin aangesproken door fabrikant David De Coene om voor hem een riante villa te ontwerpen aan de Vandenbogaerdelaan.(zie foto blz. 24) De kunst-meubelenfirma De Coene - mogelijk familie - uit Kortrijk stond in voor de rijkelijke uitvoering van het interieur, hoofdzakelijk in neo-renaissancestijl.
1929 wordt de vuurdoop voor Jos Degezelle. Hij ontwerpt een woning voor Jean Bossier in de Kortrijksestraat. Net als Beyaert zet deze architect rond deze tijd de eerste stappen in de richting van een moderne architectuur.

Een lijn vinden in de geografische lokalisering van de ontwerpen van de jaren '20 is niet zo gemakkelijk. Het is wel mogelijk grosso modo vast te stellen in welke straten in welke jaren het meest wordt gebouwd, maar men moet hierbij rekening houden met de lengte van de straat. Een lange straat kan

immers veel meer woningen tellen dan een korte. Toch is het duidelijk dat vooral in de bestaande centrumstraten wordt gebouwd: daar waar tot voor het interbellum veel fabrieken gelegen waren. Langzamerhand worden de gebouwen te klein en verkiest men een bouwterrein langs de uitvalswegen. Het is markant dat vele fabrikanten echter prachtige herenhuizen laten bouwen in het centrum.
In de eerste helft van de jaren '20 zijn de Brugstraat en de recent aangelegde en prestigieuze Vandenbogaerdelaan de meest geliefde plaatsen om te bouwen. De Roeselaarsestraat, Nieuwstraat, Marktstraat en Ommegangstraat komen op de tweede plaats. Ook de Kruisstraat en de Zuidkaai krijgen tijdens die jaren een aantal nieuwe gevels.
Vanaf de tweede helft van het decennium wordt de Ommegangstraat de koploper, op de voet gevolgd door de Roeselaarsestraat, P. Albertlaan en de Kruisstraat. De Burg. Vandenbogaerdelaan blijft het goed doen en ook de Wantje Pietersstraat, de Dweersstraat, de Kortrijksestraat en de Marktstraat zijn in trek.

Bouwactiviteit in de jaren ' 30

Met de komst van de jonge architecten Emiel Allewaert en Werner Geldolf in het begin van de jaren '30 ontstaat er een nieuwe tendens. Ze zijn verantwoordelijk voor heel wat modernistische gevels en vanaf nu begint de bouwactiviteit zich te verleggen naar nieuwe straten.
Tijdens de eerste helft van de jaren '30 zijn de Roeselaarsestraat, de P. Baesstraat en de Meensestraat de absolute toppers. Ook in de Kortrijksestraat en de Krekelmotestraat verschijnen tal van nieuwe gevels, evenals in de Schoolstraat en de Wijngaardstraat. De eerste woningen worden opgetrokken in de Sint-Jorisstraat (toen nog Guido Gezellestraat) en de Sint-Crispijnstraat. In het noordwesten doen de Stationsstraat, de Stuivenbergstraat, de Nederweg, de Kruisstraat en de Wantje Pietersstraat het goed. Aan de Zuidkaai rijzen voornamelijk bedrijven uit de grond. In het zuidoosten van de stad telt de Lendeleedsestraat nieuwe bebouwing, in het zuiden bouwt men op de 'Nieuwe Wereld'[54]. Ook in de Krekel- en Ommegangstraat blijft men in de weer. In het centrum groeit het aantal nieuwe gebouwen aan, er wordt zowel gebouwd op de Grote Markt als in de Marktstraat en de Gentsestraat.
De Roeselaarsestraat krijgt in de tweede helft van de jaren '30 het meest nieuwbouw te slikken, alsook heeft de Burg. Vandenbogaerdelaan opnieuw succes. In het centrum blijven de Markstraat, de Grote Markt, de Nieuwstraat en de Ommegangstraat nieuwe eigenaars aantrekken. De Kortrijksestraat wint aan belang en in de Schoolstraat en de straten van de 'Nieuwe Wereld' wordt nog steeds gebouwd. De eerste woningen worden in de Hoveniersstraat opgetrokken en in de Krekelstraat en de Sint-Jorisstraat vestigen zich steeds meer gezinnen. Ook in de Meensestraat en de P. Baesstraat blijft men bouwen.
In de jaren '28 tot '37 heerst in Izegem als het ware een echte bouwwoede. Qua kwantiteit zijn de jaren '32, '33, '35 en '37 hoogtepunten. Hoewel meermaals vermeld wordt dat de crisis van de jaren dertig ook in de Izegemse nijverheid gevolgen heeft, valt daarvan weinig of niets te merken in de bouwsector[55]. Na '37 valt het aantal nieuwe gebouwen per jaar fel terug. De Tweede Wereldoorlog komt langzaam in zicht.
In 1930 zorgt de Roeselaarse architect Jos De Bruycker voor het eerste kubistische ontwerp van de stad met de woning voor Frans Sarre aan de Papestraat. (zie foto blz. 15) De Romantisch kubistische stijl ervan kent al snel navolging onder de Izegemse architecten. Zowel Beyaert als Allewaert maken spoedig gebruik van deze vormentaal, ook Albert Spriet en Jos Degezelle integreren het vormidioom in hun ontwerpen. Tot een zuiver kubistische vormentaal komt men echter niet in de stad. De Internationale Stijl blijft er een grote onbekende, maar toch zorgt het romantisch kubisme voor een groot aantal topwerken : het college (foto blz. 21) en het badhuis (foto blz. 37) ontworpen door Carlos Beyaert en de Vrije Vakschool (foto blz. 30) naar een ontwerp van Emiel Allewaert. Deze laatste architect past eveneens de vormelementen van de nieuwe zakelijkheid toe op de gevels van een aantal burger- en handelshuizen. De redactieploeg van het tijdschrift Bâtir achtte een aantal realisaties zo belangrijk dat men er een artikel aan wijdde. P.-L. Flouquet trok richting Izegem om het Sint-

Jozefscollege[56] en het badhuis[57] van naderbij te bekijken. Ook over de Vrije Vakschool[58] had men niets dan lof.
De modernistische vormentaal haalt echter nog niet de bovenhand : zelfs de modernistisch gezinde architecten ontwerpen nog een aantal art deco-gebouwen. Carlos Beyaert tekende voor de prachtige brandweerkazerne in 1930 (foto blz. 25), ook het station van de hand van Duchâteau en Nouille dateert uit dat jaar. (foto blz. 35) Van de grote trots van Izegem, de art-decofabriek 'L'Eperon d'Or', zijn alle archiefstukken onvindbaar gebleven. (foto blz. 31) Dankzij architect Roger Vandommele kwamen we echter achter dat dit ontwerp van de hand van Charles Laloo is en men weet dat ook dit gebouw in het jaar '30 opgetrokken werd. Toch zal men moeten vaststellen dat art-deco-gevels in de tweede helft van de jaren '30 niet meer verschijnen. Ook de gebouwen in neo- of mengstijl kennen vanaf deze periode geen al te groot succes meer.

Hoewel men hoofdzakelijk in de nieuwe straten[59] bouwt, wordt ook het beeld van de centrumstraten gewijzigd door nieuwbouw. Onder andere in de Marktstraat en op de Grote Markt verschijnen tal van nieuwe constructies. Daardoor komen er in deze straten ook modernere ontwerpen, naast de traditionele gevels die in de jaren '20 werden opgetrokken.

Een wandeling doorheen Izegem

We starten de wandeling in de Nieuwstraat waar we onmiddellijk geconfronteerd worden met twee stijlrichtingen uit het interbellum. De tekst wordt regelmatig onderbroken door een foto. Een tekstgedeelte in een kader geeft iets meer informatie over de betreffende architect. Een moeilijk woord wordt aangeduid met een letter en op het einde van het artikel (blz. 45) uitgelegd.

Nieuwstraat 23 - Louis Verstraete

Louis Verstraete studeerde aan het Sint-Lucasinstituut te Gent[60] en was reeds voor de jaren '20 actief bij het bouwen in Izegem. Rond 1923 hervat hij zijn activiteit en zijn creativiteit blijft verbazen gedurende het hele interbellum. Ook in Roeselare[61] zorgde hij voor een aantal grote projecten. Reeds in 1911 tekende hij de plannen voor het retraitehuis van de Paters Redemptoristen aan de Delaerestraat aldaar. Het gaat om een gebouw in Gotisch-Vlaamse stijl[62]. In Beveren bij Roeselare domineert een neo-gotische hallenkerk, gebouwd naar zijn ontwerp tussen 1925 en 1933, het centrale plein[63].
De architect blijft zeer trouw aan de traditionelere stijlrichtingen, die hij heel persoonlijk interpreteert. Pas naar het einde van het interbellum toe verschijnen een aantal modernere ontwerpen. Mogelijk was dit onder invloed van zijn zoon Edmond die eveneens architect werd en een tijd het werk van de Roeselaarse architect De Bruycker overnam[64].

Louis Verstraete, Nieuwstraat 23. (eigen foto)

Dit opvallende gebouw ontwierp Verstraete in 1930 voor dokter Vanderschraeghe-Dejonghe. Het is één van de meest rijk geornamenteerde gevels in de Nieuwstraat en in Izegem. Het vormde een poging van de eigenaar om zich te distantiëren ten opzichte van de omgeving.
Het is duidelijk dat architect Verstraete kracht noch moeite heeft gespaard om deze woning een indrukwekkend uitzicht te geven. Rode baksteen werd afgewisseld met banden in natuursteen, ook

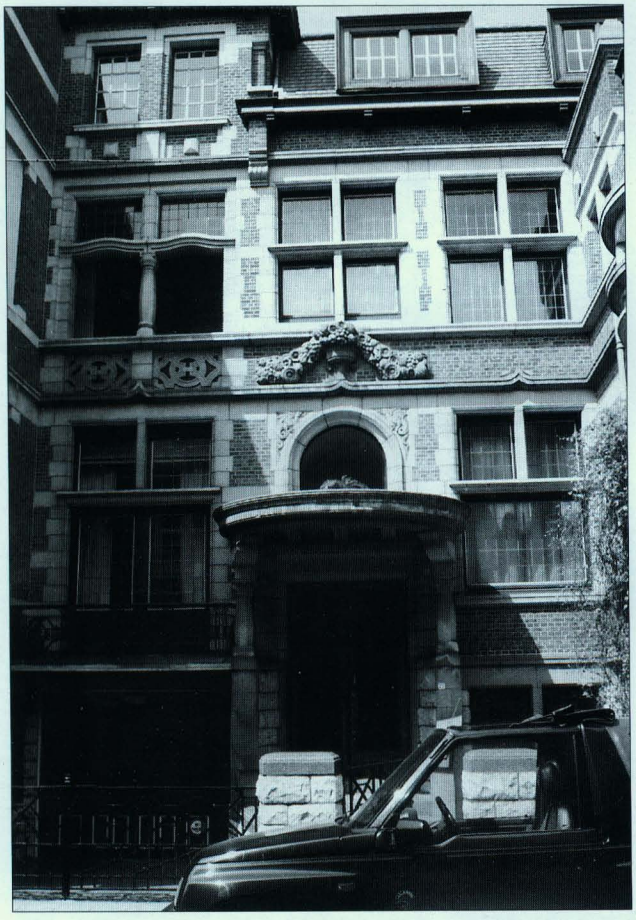

Louis Verstraete, Nieuwstraat 23
(eigen foto)

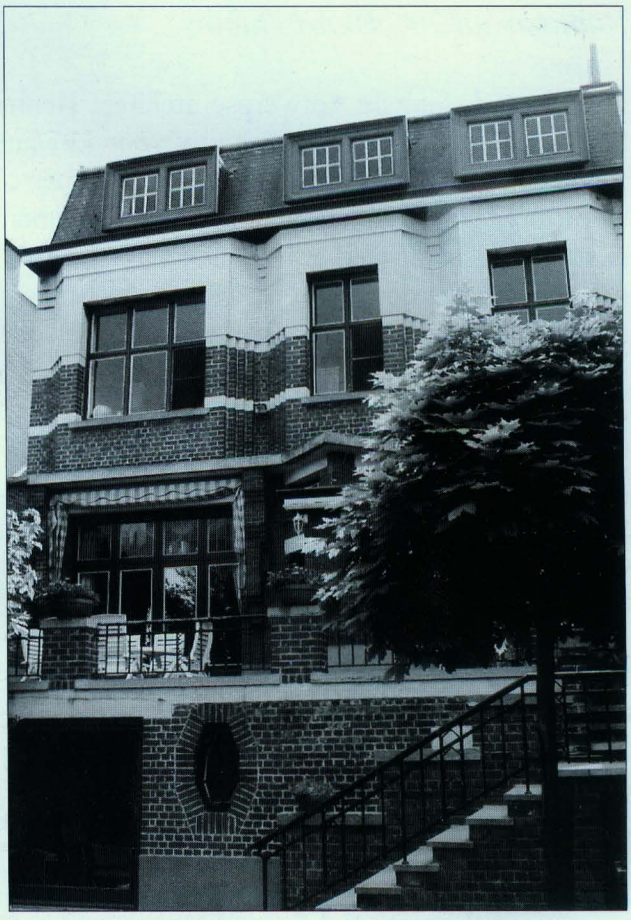

Louis Verstraete, Nieuwstraat 23, achtergevel
(eigen foto)

de ligging ten opzichte van de rooilijn van de Nieuwstraat draagt tot deze indruk bij. Opvallend is vooral het cilindervormige geheel aan de rechtse kant van de woning. Het is het enige gedeelte van de woning dat de rooilijn volgt, de rest van het statige huis springt enkele meters achteruit. Verder trekt vooral het centrale gedeelte met inkompartij de aandacht. Een dubbele deur, afgedekt door een halfronde luifel steunend op kleine zuiltjes, trekt de aandacht. Boven de luifel bevindt zich een rondboogvormig venster dat aan twee zijden versierd wordt door reliëfsculptuur. Daarboven bevindt zich een gestileerde bloemenkorf.
Ook het gedeelte boven de garage - die deels onder het vloerniveau ligt - werd met de nodige creativiteit behandeld. Een balkon die door middel van balkonvensters in verbinding staat met het interieur ziet men net onder een tweede balkon waarvan de muur terugwijkt achter een stenen balustrade.

Met dit gebouw toont Verstraete zich als de meester van de vrij opgevatte neostijl. Het zijn vensters met renaissancistische trekjes (opdeling in vier delen) die de gevel onderbreken, ook de polychromie verwijst naar deze stijlrichting.
Verstraete bewijst echter ook van de modernere stijlstromingen op de hoogte te zijn. De kleine zuiltjes die her en der in de gevel voorkomen, doen aan een invloed van de 'Wiener Sezession' denken, de vaas boven de deur bevat duidelijk gestileerde bloemen.

Menigen onder ons zal het verrassen dat dit gebouw een mooie art-decoachtergevel verstopt. Rode baksteen wordt er afgewisseld met witte bepleistering. Er werd duidelijk aandacht besteed aan de variatie van metselverbanden en volumewerking.

Nieuwstraat 20 - Henri Dubois

In 1934 ontwierp de Antwerpse architect Henri Dubois dit statige art-decogebouw voor Urbain Wybo aan de Nieuwstraat. Benoit Spriet-Laperre wordt op de bouwaanvraag vermeld als aannemer en toezichter op de werken, een taak die hij op zich nam, omwille van de grote afstand tussen Antwerpen (architect) en Izegem (locatie) die overbrugd moest worden.

Hoewel de meeste art-decogebouwen opgebouwd zijn uit een zachtrode baksteen, werd hier geopteerd voor een harder rood. Natuursteen wordt zowel constructief als decoratief aangewend, waardoor een mooie afwisseling ontstaat.

De woning is volledig symmetrisch opgevat. Centraal is de voordeur gevat tussen moderne 'zuilen' met geometrisch 'kapiteel'. Het versieringsmotief dat hier het 'kapiteel' vormt, komt

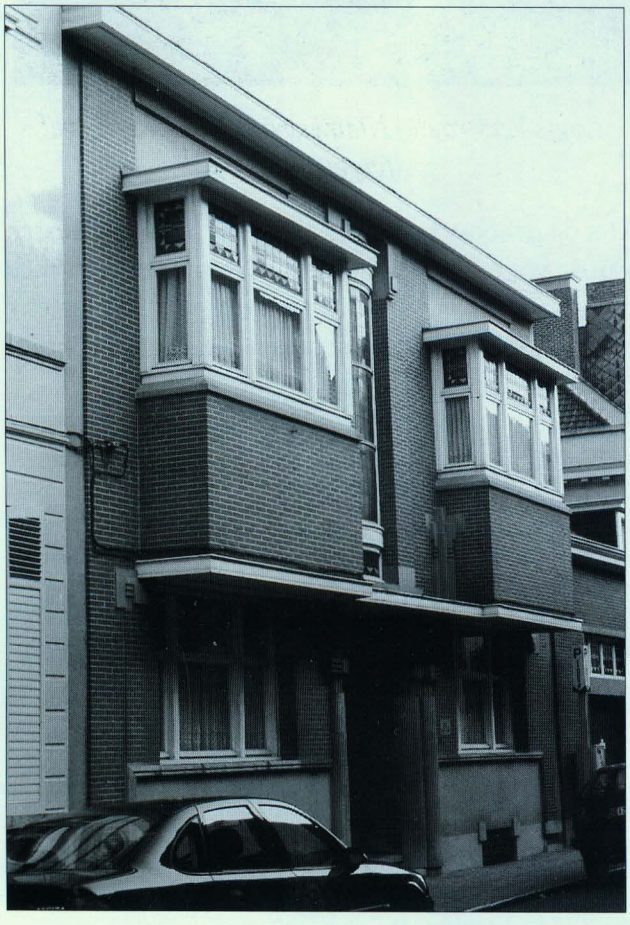

Henri Dubois, Nieuwstraat 20 (eigen foto)

Henri Dubois, Nieuwstraat 20 (eigen foto)

regelmatig terug in de gevel, onder andere aan de erkers[a].

De tweede bouwlaag kraagt over en boven de voordeur zit een licht afgerond vertikaal opgevat venster, versierd met glasraam met typische art-deco-elementen. Bovendien wordt de aandacht getrokken naar twee identieke erkers (vooruitspringende delen) die links en rechts van het centrale, verticale raam zijn aangebracht. Ook in deze ramen werd glaswerk aangebracht met gelijkaardige motieven.

Dat we hier met een typische art-decowoning te maken hebben, is meteen duidelijk wanneer men denkt aan de ruiten met driehoeksmotieven. Bovendien wijzen de natuurstenen ornamenten met geometrische structuur en de sterk symmetrische opzet in het algemeen in die richting. Zoals reeds gezegd, wordt hier eerder uitzonderlijk gebruik gemaakt van een felrode baksteen, toch wordt dit niet als storend ervaren. Bovendien zorgen de

accenten in natuursteen voor een levendig effect.

Van de garage die rechts van de woning aangebouwd is, is geen sprake in de bouwaanvraag. Toch vermoeden we dat deze niet veel later werd aangebracht, aangezien ook hier hetzelfde glaswerk aanwezig is.

Aan het einde van de Nieuwstraat slaan we de Roeselaarsestraat links op. Een eindje verder ligt aan onze rechterkant de Papestraat.

Papestraat 13 - Jos De Bruycker

Jos De Bruycker werd geboren op 26 september 1891 in Sint-Truiden. Lagere school liep hij in Hasselt en voor de klassieke humaniora trok hij naar Luik.
Vlak voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog beëindigde hij zijn architectuurstudies aan het Sint-Lucasinstituut in Gent. Aangezien hij kort daarop met een Roeselaarse vrouw huwde, vestigde hij zich in deze stad. Als medewerker van architect Em. Duyvewaert raakte hij betrokken bij de wederopbouw van de stad. In deze periode ontwierp hij voornamelijk traditionele gebouwen. Zijn kennismaking met Huib Hoste zorgde echter voor een fundamentele ommekeer in zijn architectuur. Wanneer hij in 1927 met de aanvang van zijn eigen woning - een voorbeeld van de Internationale Stijl- begint, vestigt hij zich eveneens als zelfstandig architect. De woningen De Busscher-Declercq in Roeselare en Dokter De Puydt in Oostende, vormen hoogtepunten in zijn carrière[65]. In Izegem was hij verantwoordelijk voor een vijftiental gebouwen in romantisch-kubistische stijl, vooral vanaf de vroege jaren dertig.
Dat reizen de grootste hobby was van De Bruycker blijkt uit de talrijke trips die hij ondernam naar steden zoals Hilversum, Leipzig, Danzig, Lüzern en Zürich. Deze locaties koos hij omwille van zijn belangstelling voor de realisaties van De Stijl, Dudok en Het Bauhaus[66].
Joseph De Bruycker stierf op 3 maart 1942 na een heelkundige ingreep[67].

In 1930 gaf onderwijzer Frans Sarre[68] opdracht aan Jos De Bruycker om voor hem een woning te ontwerpen. Het wordt het eerste ontwerp van De Bruycker in Izegem.

De woning is opgebouwd in een gele baksteen met accenten in geglazuurde tegels en smeedwerk. In de Papestraat is deze modernistische woning een opvallende verschijning.

Jos De Bruycker, Papestraat 13 (eigen foto)

In het linkergedeelte zien we meteen een veel voorkomend element binnen De Bruyckers architectuur : het gebruik van een combinatie van verticaal en horizontaal smeedijzerwerk. Ook in de garagepoort, aan de rechterkant, ziet men dit opvallende element opnieuw.
Boven het linkergedeelte loopt een zeer origineel opgevat verticaal venster over de tweede, derde en vierde bouwlaag. Het geeft het nodige zonlicht aan de traphall en kreeg een originele roedeverdeling. Boven de garagepoort bevindt zich een balkon, opgebouwd uit zwart smeedwerk en zwarte geglazuurde tegels. Het meest rechtse gedeelte bevat geen vierde bouwlaag.
Verder moet nog op de stroken geglazuurde baksteen gewezen worden, die ongelijkmatig over de gevel verspreid zijn en de woning een modern karakter geven.

De achtergevel is zoals bij de meeste rijwoningen minder opvallend uitgewerkt. In plaats van de typisch

gele baksteen van de voorgevel, werd hier geopteerd voor een rode steen. De opengelaten benedenruimte en het afgeronde venster in het midden van de tweede bouwlaag zetten de modernistische ideeën van Jos De Bruycker echter in de verf.

Een klein gedeelte, open naar de tuin toe, illustreert De Bruyckers sympathie voor de theorieën van Le Corbusier. Door de benedenverdieping open te laten, wordt het geheel als het ware opgetild. Jammer genoeg werd dit opvallende gedeelte later dichtgemaakt.
Het eigenlijke woonniveau van het huis ligt op de verdieping.

Dat De Bruycker hier geopteerd heeft voor een romantisch kubistisch ontwerp leidt geen twijfel. Het volumespel is reeds een eerste reden om dit te veronderstellen, bovendien leiden de zwarte geglazuurde tegels die de gevel onderbreken en de vele horizontale opgevatte ramen tot een dergelijke stijlbenoeming. Het enorme, asymmetrisch opgevatte verticale raam dat voor een luchtige indruk zorgt, werkt de horizontale elementen tegen. Ook het modernistische ijzersmeedwerk wijst in die richting.

Via de Sint-Pietersstraat wandelen we door naar de Krekelstraat waar we - net over het kruispunt met de Baron de Pélichystraat - op een merkwaardig staaltje van industriële archeologie botsen.

Krekelstraat 56 - Louis Verstraete

In 1927 werd Louis Verstraete belast met het ontwerpen van twee arbeidershuisjes, waartussen de toegang tot de fabriek van de Firma Sintobin Frères gelegen was. Hij vatte de opdracht heel origineel op en men verkreeg twee kleine huizen met onregelmatige plattegrond, opgebouwd uit gele baksteen.

De voordeur die gevat is in een met rode baksteen uitgevoerde omlijsting, is segmentboogvormig uitgewerkt. Boven het venster in deze bouwlaag zit een ontlastingsboog[b] met dezelfde vorm. Opvallend is de eerder moderne baksteenfries in rode en gele baksteen die de twee verdiepingen van elkaar scheidt.

Louis Verstraete, Krekelstraat 56 (eigen foto)

De dakrand wordt ondersteund door eenvoudige consoles[c]. De zijgevel die driezijdig is uitgewerkt, zorgt voor een eerder ongewoon effect.

De huizen zijn nog grotendeels in de lijn van de traditionele architectuur gebouwd. Toch zorgen enkele elementen - zoals de ongewone plattegrond en de mooie baksteenfries - reeds voor een moderne verschijning in de eerder traditionele omgeving. Het geheel kreeg door zijn originele vorm een pittoreske aanblik.
Recent verdween het linker huisje. Gelukkig weigerde de bejaarde dame die het rechter huis bewoont, dat haar woning hetzelfde lot zou ondergaan. De toegangspoort heeft plaats gemaakt voor een moderne bedrading, de er achter gelegen fabriek werd afgebroken ten voordele van parkeergelegenheid.
Ons inziens is het jammer dat dit mooi staaltje van arbeiderswoningen en industriële archeologie reeds deels werd afgebroken en vermoedelijk nog verder bedreigd blijft.

Nu keren we terug naar de Vandenbogaerdelaan, om vervolgens de Dweersstraat in te lopen.

Dweersstraat 32 - Gabriël Gits

Gabriël Gits, geboren en getogen in Izegem, maar later werkzaam als stadarchitect in Ieper[69], was verantwoordelijk voor een vijftal belangrijke gebouwen in Izegem. Voor de familie Alfons Clement-Ostyn ontwierp hij in 1928 een ruime villa in de eerder met onopvallende rijhuizen bebouwde Dweersstraat.
Een zachtrode baksteen, afgewisseld met wit bepleisterde delen rond de muuropeningen en de eigenaardige vormen van venster- en deuropeningen bepalen het geheel dat overdekt is met een hoog schilddak.

De speciale vorm van de muuropeningen zien we meteen in de onderste bouwlaag. Zowel de deur van de inspringende ingangspartij als de aangebouwde poort wijzen hierop.
Wit pleisterwerk zorgt voor een niet-alledaagse verschijning. Bovendien zijn naast de bovenlichten[d] van de vensters op de tweede bouwlaag, eenvoudige plantenmotieven aangebracht. Ook in het zorgvuldig symmetrisch geconstrueerde dakvenster zijn geometrische motieven in het pleisterwerk aanwezig.
De vensters in de linker zijgevel van de villa zijn gelijkaardig opgevat als in de voorgevel, maar de aandacht wordt er getrokken naar een centraal erker. Ook in de dakpartij komt een gelijkaardig, zij het iets kleiner dakvenster voor. Aan deze kant van de woning is een terras gelegen.
De rechtergevel van de woning kent geen bepleistering, maar het ongewoon grote raam doorbreekt er de monotonie.

Deze villa vertoont de kenmerken van de vormentaal van de autonome art deco. De typische zachtrode bakstenen worden afgewisseld met wit pleisterwerk. De daarin verwerkte geometrische versieringsmotieven en de opvallende vormen van ramen en deuren zijn eveneens typisch voor deze stijlrichting. Verticale versieringselementen in de voorgevel en zeker het venster aan de rechter zijgevel benadrukken het verticale accent. Bovendien treedt onder de vensters van de tweede bouwlaag een sobere afwisseling in metselverband op, wat eveneens voor een verticaal accent zorgt.

De woning bevindt zich nog steeds in zeer goede staat en door de begroeiing kreeg ze een romantisch karakter.

Gabriël Gits, Dweersstraat 32 (eigen foto)

Vervolgens slaan we rechts op naar de Werkhuizenstraat. We stoppen om een werk van architect Lippens te bewonderen op de hoek met de Meiboomstraat.

Werkhuizenstraat 17 - Jules Lippens[70]

Jules Lippens[71] kwam in Gent ter wereld op 22 oktober 1893. In deze stad voltooide hij in 1916 zijn architectenopleiding aan de Koninklijke Academie. Zijn ontwerpen concentreren zich hoofdzakelijk in het Gentse en aanvankelijk werden zij beïnvloed door zijn klassieke opleiding en door de heropflakkering van de 'Style Louis XVI' of het neoclassicisme. Vanaf 1925 worden zijn gevels plastischer, volledige bepleistering maakt plaats voor geveldelen waar de baksteen zichtbaar blijft. Het is echter vooral in de ornamentiek dat de stijlverandering duidelijk wordt : bloemenslingers en classicistische motieven worden vervangen door geometrisch geïnspireerde art-deco-motieven. Vanaf het einde van de jaren twintig zijn zijn ontwerpen sterk beïnvloed door het romantisch kubisme, onder meer door A.M. Dudok. Zijn eigen woning aan de Congreslaan 4 in Gent illustreert dit voortreffelijk. Na 1935 valt Lippens' oeuvre niet meer te onderscheiden van de grijze middelmaat.
In Izegem ontwierp hij slechts één woning en dit in 1934, net voor de terugval van zijn creativiteit.
Lippens leefde tot 14 oktober 1961.

Op de hoek van de Werkhuizenstraat en de Meiboomstraat staat een opmerkelijke woning, ontworpen in opdracht van de familie Vansteenkiste-Missiaen in 1934. De woning is gebouwd met een voor het romantisch kubisme zo typische zachtgele Belvedère-steen.

Het woonhuis vertoont een heel mooi dakenspel, het driehoekig gevelveld heeft een voor Lippens zo typische spleet. Ook werd de veel gebruikte bol werd hier toegepast. De betonnen luifel op de eerste verdieping die de wand openbreekt naar buiten toe is zonder twijfel een verwijzing naar de architectuur van F.L. Wright, die komaf maakte met het beeld van de woning als doos. Exterieur en interieur vloeien op die manier in elkaar over. Een halfronde uitsprong aan de kant van de Meiboomstraat doet echter wel een beetje vreemd aan.

Deze villa is een typische Lippens-villa. Het dakenspel verwijst sterk naar het romantisch kubisme. De gele baksteen is volgens de strikte regels van de 'Dudok-voeg' gemetseld, ook de horizontale indeling van het raam boven de poort is een duidelijke verwijzing naar deze stijl.
In een later stadium werden de ramen blauw geschilderd en werd in een donkerbruine steen een

Jules Lippens, Werkhuizenstraat 17 (eigen foto)

garage aangebouwd (kant Werkhuizenstraat). Ondertussen is deze weer dichtgemetseld en vervult de dubbele garage ernaast nu deze functie. Ons inziens hebben deze aanpassingen geen al te grote schade berokkend aan het oorspronkelijke ontwerp van Lippens. Enkel de grote garage verstoort een beetje de volumewerking van de villa, maar al bij al valt dit nog mee.
Het is misschien interessant te melden dat deze woning in een onuitgegeven licentiaatsverhandeling over Lippens[72] niet gecatalogeerd werd onder de 'bekende ontwerpen'.

Via de Meiboomstraat keren we terug naar de Vandenbogaerdelaan, waar we in eerste instantie een blik werpen op het woonhuis met het nummer 40.

Burgemeester Vandenbogaerdelaan 40 - Walter Vercoutere

Walter Vercoutere was de zoon van aannemer Jules Vercoutere, de eerste directeur van de Stedelijke leergangen in Izegem[73] , die eveneens voor een aantal belangrijke Izegemse gebouwen verantwoordelijk was[74].
De jonge Vercoutere volgde een opleiding tot ingenieur-architect en maakte in verschillende tijdschriften publiciteit voor zijn technisch bureau met een adres in Izegem en in Gent[75].
Hij was vooral actief in de eerste helft van de jaren '20 en in het archief wordt Carlos Beyaert genoemd als zijn opvolger.

Deze mooie woning in de belangrijke Vandenbogaerdelaan werd ontworpen in opdracht van borstelfabrikant en politicus Jules Sintobin in 1921.

De onderste bouwlaag van het linkergedeelte bestaat uit twee rondboogvormige, eerder eenvoudige vensters. Tussen deze twee vensters bevindt zich de aanzet voor de driezijdige erker van de tweede bouwlaag. Boven de vensters van de erker bevinden zich in kalksteen gebeeldhouwde kopjes en andere versieringselementen. Een mooie klokgevel[e] met daarin twee smalle vensters bekroond dit gevelgedeelte. De hierop aangebrachte cartouches geven het bouwjaar aan.
Een ingang met dubbele deur bevindt zich in het middelste gedeelte. Boven de deur is een oculus[f] met bloemenkorf aangebracht.

Walter Vercoutere, Burg. Vandenbogaerdelaan 40 (eigen foto)

De rechter travee[g] heeft op de benedenverdieping een breder raam en op de bovenverdieping een gekoppeld raam. In het mansardedak werd eveneens een halsvormig dakvenster aangebracht.

We stelden vast dat het gebouw een tegeltableau van Jan Mulder bezit[76]. De ruimte waar dit kunstwerk bewonderd kan worden is nu een vergaderzaal geworden van het bedrijf dat momenteel eigenaar is van het gebouw.

Deze woning is een voorbeeld van een vrij opgevatte neostijl. De klokgevel met rolwerk[h] verwijst naar de Barok, de cartouches[i] en oculus wijzen eerder in de richting van de Renaissance. Het mansardedak is een element dat in de 18de eeuwse woningbouw veelvuldig voorkomt. De vensters zijn rond- en

segmentboogvormig uitgewerkt, de voordeur is afgewerkt met een schouderboog met sluitsteen. Deze schouderboog is een typisch element van de Régence en Rococo.

Burgemeester Vandenbogaerdelaan 47 - Louis Verstraete

Met deze woning kunnen we de persoonlijke smaak van Louis Verstraete illustreren. Hij ontwierp dit riante hoekhuis voor zichzelf in april 1925.
De gehele woning is opgebouwd uit een geelachtige baksteen, decoratief afgewisseld met banden witte natuursteen. De gevel aan de kant van de Burgemeester Vandenbogaerdelaan is zeer rijk uitgewerkt, de andere vrijstaande gevel kan eerder sober genoemd worden.

Wat ons meteen opvalt bij het bekijken van deze gevel, is de grote afwisseling die Verstraete bereikte door tal van raamvormen her en der over de gevel te verspreiden.
Het centrale gevelgedeelte bevat de voordeur met gebogen fronton[j] en wordt verder geaccentueerd door een opvallende tuitgevel. Daarin is een drieledig venster ingewerkt dat duidelijk beïnvloed werd door het Palladiaans type.
Bemerk ook het originele kleine raam dat zich in de overgang tussen voor- en zijgevel bevindt.
Ook de zijgevel is niet symmetrisch opgebouwd en wordt slechts onderbroken door vijf ramen. Twee opvallende schoorstenen die reeds aangezet worden vanaf de onderste bouwlaag, geven de ietwat sobere gevel toch een sterk accent. Twee kleine ramen ter hoogte van het dak verbinden deze schoorstenen als het ware.

Het wordt meteen duidelijk dat we hier met een vrij opgevatte neostijl te maken hebben. Vooreerst vertonen de vensters een duidelijk renaissancistische invloed. In de onderste twee bouwlagen zijn de bovenlichten van deze vensters steeds uitgewerkt in glas in lood. De vensters van het middelste gedeelte op de tweede bouwlaag hebben een verdiept boogveld[k] waarin cartouches werden aangebracht.
De dakvensters die volledig in vierkante ramen onderverdeeld zijn, vertonen echter een moderne onderverdeling en het drieledig venster in de tuitgevel verwijst naar de empirestijl.
Ook de cartouches - met opschrift 'Werk Adelt' - die elk van de drie geveldelen versieren en de

Louis Verstraete, Burg. Vandenbogaerdelaan 47(eigen foto)

polychromie (speklagen) geven de gevel een typisch Renaissancekarakter.
Het schilddak, in combinatie met een mansardedak is dan weer een vorm die eerder in de 18de eeuwse woningbouw werd toegepast.
De schoorstenen zijn bovenaan zeer expressief uitgewerkt.
De grote woning is aan de Vandenbogaerdelaan geen uitzondering. Ter hoogte van de hier besproken woning begint immers het residentiële gedeelte van de straat.

Burgemeester Vandenbogaerdelaan 53 - Carlos Beyaert

Carlos Beyaert, een architect en beëdigd landmeter afkomstig van de kuststreek[77], zorgde grotendeels voor de modernistische gebouwen van de stad. Hij woonde achtereenvolgens in de Marktstraat en de Pieter Baesstraat en pas in het jaar 1940 liet hij voor zichzelf een riante villa bouwen in de Meensestraat. In de archieven noemt men hem de opvolger van Walter Vercoutere. Zijn voornaamste bouwopdrachten krijgt hij vanaf 1926, en gedurende het hele interbellum is hij actief. Met zijn ontwerpen bewijst hij duidelijk op de hoogte te zijn van de vormentaal van vooraanstaande architecten. In dit opzicht kunnen we Jules Lippens, Henry van de Velde, Antoine Pompe, Willem Marinus Dudok en Frank Lloyd Wright vermelden. Dat Beyaert zich met meer dan woningbouw bezighield, bewijst een oorlogsmonument van na de Eerste Wereldoorlog langs de IJzer in Diksmuide met als opschrift 'O Crux Ave Spes Unica'.
Tijdens de Tweede Wereldoorlog was hij actief bij de weerstand[78] en verbleef hij een tijd in een concentratiekamp, waardoor zijn ongeëvenaarde creativiteit verminderde. Later verhuisde hij opnieuw naar de kust[79].

In de nacht van vrijdag 13 maart 1936, brandde een groot deel van het Izegemse Sint-Jozefscollege af. Architect en beëdigd landmeter Carlos Beyaert werd erbij geroepen om de schade te ramen. Hij had het over 850.000 BEF. Beyaert werd meteen aangesteld om een nieuw gebouw te ontwerpen dat nu georiënteerd zou worden naar de Vandenbogaerdelaan in plaats van naar de Meensestraat. De gebroeders Monteyne werden gevraagd om op te treden als aannemers[80]. De aanvraag die principaal Vanlerberghe had ingediend, werd reeds op 19 juni 1936 goedgekeurd. Toch ging het niet bepaald om een simpele bouwopdracht: enerzijds moest in het ontwerp rekening gehouden worden met delen die van de brand gespaard gebleven waren, anderzijds moest grotendeels gebouwd worden op de oude funderingen. Bovendien verlangde men een modernistisch concept dat de school een bepaald prestige zou opleveren[81]. Ook moest de mogelijkheid tot eventuele uitbreiding ingecalculeerd worden[82]. Beyaert hechtte eveneens groot belang aan een goede oriëntering van de ruimtes.

De voorgevel van het College bestaat uit twee delen. Links zien we het gedeelte zonder verdieping, opvallend door haar zeven rondbogen. In de middelste rondboog is de toegang tot de school ontworpen, de andere rondbogen vormen de vensters, die op een originele manier werden onderverdeeld. Boven de ingangsdeur prijkt in een modern lettertype de naam van de school.
Rechts van deze gevel is een gedeelte met drie bouwlagen gebouwd dat de rooilijn van het inkomgedeelte volgt. Daarvoor werd dan een naar voren springend kubusachtig volume geconstrueerd dat qua hoogte met het inkomgedeelte overeenkomt. Een derde volume met eenzelfde vooruitspringende rooilijn en met drie bouwlagen, verbindt deze beide volumes. In de onderste bouwlaag van dit derde gedeelte wordt de aanzet gevormd tot een verticaal element waarop de symbolen 'P' en 'X' aangebracht zijn. Het rechtergedeelte van het college is aldus opvallend door zijn eenvoudig, maar mooi volumespel.

Carlos Beyaert, Burg. Vandenbogaerdelaan 53 (eigen foto)

Carlos Beyaert, Burg. Vandenbogaerdelaan 53 (eigen foto)

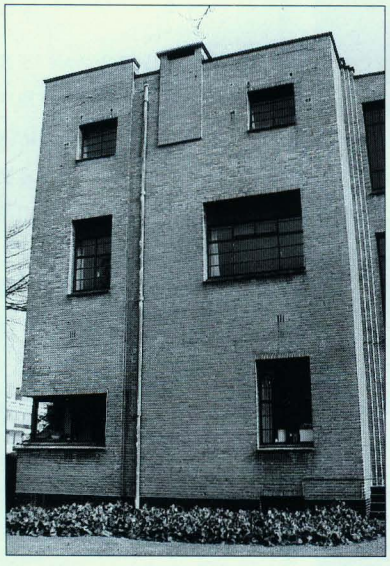

Carlos Beyaert, Burg. Vandenbogaerdelaan 53 (eigen foto)

gebouw geschapen dat volledig beantwoordt aan de veeleisendheid van het programma[83].

Burgemeester Vandenbogaerdelaan 62 - Walter Vercoutere

In 1923 ontwierp Walter Vercoutere voor notaris De Necker dit woonhuis. Het is opgebouwd uit een rode en een gele baksteen en op verschillende plaatsen werd het bepleisterd.

De onderdorpel van de traditionele voorgevel is uitgewerkt in bossage[m]. Meest opvallend in deze straatgevel is echter het terugspringend deel dat zorgt voor een terras. Rechts daarvan prijkt een erker. De puntgevel boven deze erker is bezet met vakwerk om het geheel een cottage-look te geven.
De linker zijgevel is in tegenstelling tot de voorgevel gebouwd met een rode baksteen. Witte bepleistering zorgt er voor een levendige afwisseling. De voordeur van de woning is gelegen in het rechtergedeelte van deze zijgevel. Een halfcirkelvormig erker met drie, verticaal opgevatte vensters trekt alle aandacht. De ronding van deze erker loopt naar boven toe door en wordt onderbroken door drie kleine ronde vensters. Vercoutere zorgde er eveneens voor dat deze ronding terugkomt in de dakpartij, namelijk in het dakvenster.
Rechts van de erker zit nog een deur, van waaruit een verticaal element vertrekt. Een ruitvormig versieringselement in gele baksteen zorgt er voor een accent.

Walter Vercoutere, B. Vandenbogaerdelaan 62 (eigen foto)

Wanneer men enkel de gevel die grenst aan de Vandenbogaerdelaan bekijkt, krijgt men sterk de indruk dat het hier om een typische cottage-woning gaat. De kleine raamindeling, het vakwerk en het dakenspel zijn typische kenmerken van deze stijlrichting.
De zijgevel is niet zo sterk uitgewerkt en oogt veel soberder door zijn rode baksteen. Door het gebruik van bepleistering rond de ronde ramen en het gele versieringsmotief, neigt deze gevel eerder naar de proto-art deco. In deze stijlrichting werkt men nog steeds met een traditioneel gevelschema, waarop enkele art-decomotieven worden aangebracht.

Op de ontwerptekening draagt de gevelspits een klein beeldhouwwerk, dat nu echter niet meer te zien is. Ook de zijgevel komt op het ontwerpplan ietwat anders naar voor. De verticale uitwerking boven de achterste deur was de aanzet voor een schoorsteen. Ook het gele versieringsmotief was niet ontworpen. We vermoeden dat deze wijziging tijdens de bouw zelf doorgevoerd werd, want sporen van verbouwingswerken zijn niet te zien.

Burgemeester Vandenbogaerdelaan 57 - Jozef & Luc Viérin

Jozef Viérin werd op 10 mei 1872 te Kortrijk geboren. Vanaf 1890 studeert hij aan het Sint-Lucasinstituut te Gent[84]. Hij kent een korte carrière als provinciaal bouwmeester en vanaf 1908 is hij de stadsarchitect van Brugge. Zijn ontwerpen kenmerken zich voornamelijk door de Cottage-stijl, geïnspireerd op de Engelse 'Arts and Crafts'-beweging.
Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt hij lid van de studiecommissie voor de wederopbouw van de stad Ieper en hij is onder meer verantwoordelijk voor de wederopbouw van Nieuwpoort[85].
Eén van zijn kinderen, **Luc(as-Emmanuel)**, geboren op 3 maart 1903, gaat vanaf 1924 in de leer in het architectenbureau van zijn vader[86]. Van 1928 tot aan de dood van Jozef op 23 februari 1949, werken vader en zoon nauw samen[87].

Luc Viérin wordt op zijn beurt vanaf 1961 opgevolgd door zijn zoon Piet[88], geboren op 19 maart 1935[89].

In 1927 gaf David Decoene opdracht aan de Brugse architecten Viérin om voor hem en zijn familie een indrukwekkende villa te ontwerpen op het einde van de residentiële Vandenbogaerdelaan. Het werd een typische Viérin-villa met een rijke cottage-uitwerking, sterk schatplichtig aan de Engelse 'Arts and Crafts-Mouvements'[90]. Van Luc Viérin wordt er geschreven dat hij pas vanaf 1928 nauw samenwerkt met zijn vader Jos[91]. Toch stellen we hier vast dat reeds in 1927 de handtekening van Luc Viérin naast deze van zijn vader prijkt.

Het linkergedeelte van de voorgevel is in de eerste bouwlaag geconstrueerd in 'la brique flammée'[92], de bovenste bouwlagen werden wit bepleisterd. Een kleine erker siert de tweede bouwlaag, in de derde bouwlaag wordt de aandacht getrokken naar een op de gotiek geïnspireerd windbord[n]
Ook de puntgevel van het inkomgedeelte met rondboogvormige deur gevat in natuursteen, bevat een dergelijk windbord. Bovendien werd hier gewerkt met vakwerk.

Jozef en Luc Viérin, Burg.Vandenbogaerdelaan 57 (eigen foto)

In het gedeelte rechts wordt de aandacht getrokken op een groot 9-delig venster met smeedwerk. Een klimmende dakkapel°zorgt in dit gedeelte voor afwisseling in de grote dakpartij.
Uiterst rechts vinden we een gedeelte dat opnieuw door vakwerk en een windbord wordt gekenmerkt. In de gevelspits zorgt de in keperverband[p] gemetselde baksteen voor een opvallende afwerking. Op de ontwerptekening is rechts van dit gedeelte nog een aanbouw gelegen, die voor een groot deel terugspringt.
Ook voor de rechter zijgevel is een gelijkaardige puntgevel als die van de voorgevel ontworpen.

Wanneer we de kenmerken van deze woning vergelijken met de typische kenmerken van cottage-architectuur die Leen Meganck opsomt in een werk over het Miljoenenkwartier in Gent[93], stellen we vast dat dit ontwerp van de architecten Jos en Luc Viérin zonder twijfel tot de Cottage-stijl behoort.
Ook hier zien we dat de hall een centrale spil is in de woning. Bovendien zorgen de grote vensters (sterk onderverdeeld of met glas-in-lood invulling) en uitbouwen in erker- en loggiavorm (onregelmatig over de gevel verspreid) voor een typisch cottage-gevoel. Net zoals voor zovele andere cottage-ontwerpen, werd hier zowel baksteen, hout als natuursteen gebruikt. Typisch is eveneens dat in de onderste bouwlaag het materiaal zichtbaar werd gelaten, op de bovenste bouwlagen werd een witte bepleistering aangebracht. Bovendien komt de vakwerkbouw en de baksteen in keperverband vaak voor bij cottage-architectuur; een ander belangrijk kenmerk is het pittoreske spel van daken en schouwen.
Bij deze woning werd eveneens groot belang gehecht aan de tuinaanleg.

De muur en de garage, die uitkomen op de Meensestraat werden pas in een later stadium, namelijk in 1931, door dezelfde architecten ontworpen. De garage vertoont eenzelfde, maar meer sobere stijl als het woonhuis.

We keren een eindje terug in de Vandenbogaerdelaan en lopen vervolgens door de Pieter Baesstraat, een straat vol typische interbellumgevels. We zijn nu gearriveerd in de Sint-Jorisstraat, het verlengde van de Ommegangstraat. We stappen in de richting van het oude brandweergebouw (met toren)

Ommegangstraat 87- Carlos Beyaert

Op 13 september 1929 werden door de bestendige afvaardiging van de 'Provincialen Raad van West-Vlaanderen' de plannen van het door Carlos Beyaert ontworpen brandweerarsenaal goedgekeurd. De aanbesteding werd op 29 oktober 1929 uitgegeven aan de aannemers Frans Spriet en Camiel Deblauwe. De begrotingsstaat voorzag een bedrag van 187 909,35 frank om het volledige gebouw op te bouwen en dit tegen 15 oktober 1931[94] In de brochure van de 'Open Monumentendag' van 1997 lezen we nochtans dat de kazerne reeds op 10 augustus 1930 werd ingehuldigd[95]. Ook de inhoud van de briefwisseling tussen Carlos Beyaert en het

Carlos Beyaert, Ommegangstraat 87
(eigen foto)

gemeentebestuur doet vermoeden dat de werken inderdaad vlug gevorderd waren.[96]
Het gebouw is aan één zijde gelegen aan de Krekelstraat en met de andere aan de Ommegangstraat. Beide straten vertonen een aaneengesloten bebouwing met overwegend interbellumarchitectuur.

Bij dit gebouw wordt onze aandacht onmiddellijk getrokken naar de statige 'droogtoren', die de overgang maakt tussen de twee gevels. Dit architecturaal element met een art-decovormentaal valt vooral op omwille van haar koepelvormige bekroning in beton en telt zes bouwlagen. Rechts en links van deze toren bevinden zich de inrijpoorten, met daarboven telkens één groot raam. De gevel aan de Krekelstraat is zeer gelijkaardig aan die in de Ommegangstraat. Enkel de conciërgewoning die het geheel aan de rechterkant afsluit, verbreekt deze gelijkenis. Het is een eenvoudige woning die door haar eenvoudige art-decovormentaal toch opvalt.
Het zijn vooral de vorm van de deur- en lichtopeningen die de naam Art Deco waardig zijn. Het rijke spel met baksteenverbanden doet eerder denken aan voorbeelden van de Amsterdamse school en de moderne torenbekroning wijst erop dat Beyaert een architect was met heel moderne ideeën.

Vooraleer de brandweer in 1984 het moderne brandweerarsenaal in gebruik nam, had het reeds 12 jaar een onderdak gevonden in gebouwen in de Kruisstraat. Het 'Speitekot' (zoals het gebouw in Izegem werd genoemd), verloor dus al meer dan 25 jaar geleden zijn oorspronkelijke functie. Na de nodige renovatiewerken vond het Rode Kruis er zijn onderkomen[97].

De Ommegangstraat verlaten we door de H. Hartstraat aan onze rechterkant op te slaan. De tweede straat rechts is de Sint-Crispijnstraat.

Sint-Crispijnstraat 41 - Jozef Degezelle

Jozef Degezelle werd op 29 oktober 1895 in Moorslede geboren. Zijn belangrijkste realisaties in Izegem kwamen er vanaf het jaar 1932. De ontwerpen van hem weerspiegelen een zeer grote stijldifferentiatie ; naast traditionele gebouwen, stond hij ook in voor het ontwerp van modernistische projecten. Waarschijnlijk voegde hij zich hier - zoals zoveel architecten tijdens het interbellum - naar de smaak van de opdrachtgever. Degezelle was als lesgever verbonden aan de Stedelijke Leergangen van Izegem, waar hij de lessen 'projectie' verzorgde. Hij stierf op 11 mei 1948 in Izegem[98].

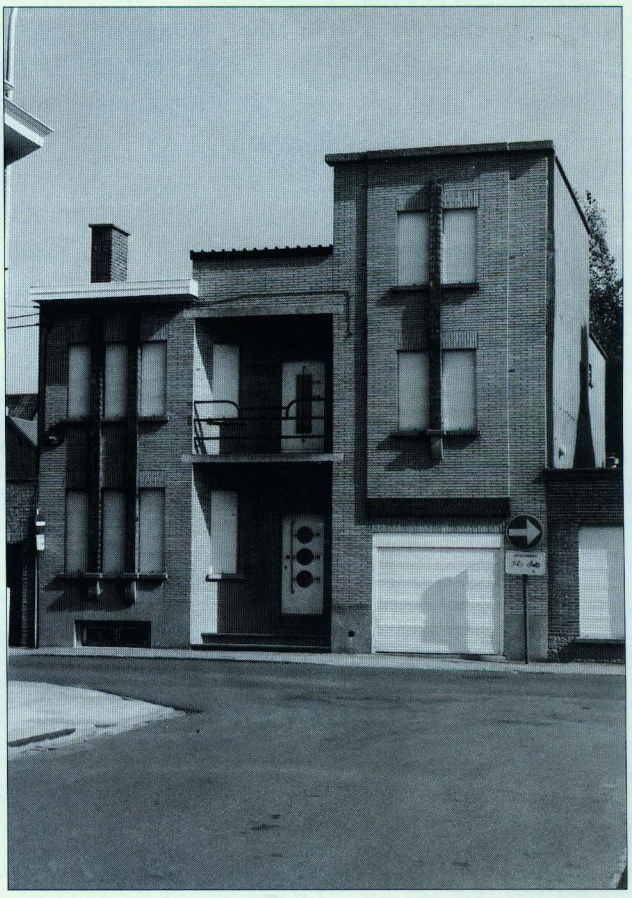

Jos Degezelle, Sint-Crispijnstraat 87
(eigen foto)

Deze statige woning werd ontworpen in 1935 op vraag van Petrus (of Pierre) Ameye-Parmentier, die als schoenfabrikant in de stad werkzaam was. De woning is met een felgele baksteen opgetrokken in één van de typische met interbellumarchitectuur bebouwde straten.

Wanneer we de woning bekijken zien we duidelijk drie verschillende volumes.
Een indeling van de ramen door middel van banden met zwarte geglazuurde tegels, brengt eenheid tussen deze volumes. Deze geglazuurde tegels vormen eveneens een verbinding tussen de ramen van de verschillende verdiepingen.
Het ingangsgedeelte ligt in het inspringende middengedeelte, een witte deur met patrijspoortvormige ramen geeft er de toon aan.

Bovendien wordt de aandacht getrokken naar het balkon - voorzien van smeedwerk - waarachter zich een balkondeur bevindt met horizontaal en verticaal smeedwerk. Ook de voordeur is op die manier uitgewerkt.
In het rechtergedeelte kan men op de gelijkvloerse verdieping een garagepoort zien, bestaande uit drie delen, eveneens versierd met smeedwerk. Ondertussen is deze echter vervangen door een moderne variant.
Ook deze woning kan tot de romantisch kubistische richting gerekend worden. De asymmetrie maakt dit meteen duidelijk, maar ook de geglazuurde tegels en het eenvoudige smeedwerk aan deuren zijn kenmerken van deze stijl. Anderzijds is het wel opvallend dat geen enkele van de ramen een horizontale indeling kent. Hoewel het romantisch kubisme bij voorkeur werkt met een zachtgele baksteen, is hier geopteerd voor een felgele kleur.
We kunnen stellen dat de architect erin geslaagd is het gebouw een moderne 'touch' te geven.

De Hoveniersstraat komt uit op de Bellevuestraat, die we in de richting van de Roeselaarsestraat bewandelen.

Bellevuestraat 13 - Carlos Beyaert

Reeds in 1931 rees deze grote modernistische villa uit de grond. Zij werd door Carlos Beyaert ontworpen op vraag van Remi Werbrouck-Staelens.

Dit ontwerp van Beyaert is samengesteld uit verschillende, afwisselende volumes. Ook in de vormen van de ramen is duidelijk naar een grote afwisseling gestreefd. Ze zijn zowel horizontaal als verticaal opgevat. Wanneer we de gevel aan de straatkant bekijken, zien we dat slechts de twee meest linkse traveeën de rooilijn volgen. De rechtertravee springt een groot deel terug. De hoek van de middentravee naar de rechtertravee is afgerond, en het luifelgedeelte - mogelijk gemaakt door het gebruik van gewapend beton - wordt ondersteund door beeldhouwwerk. Bovendien zijn er bloembakken aangebracht. Op de derde bouwlaag bevindt zich een overhoeks balkon, afgedekt door een betonnen luifel.
De zuidelijke zijgevel is niet volledig volgens het oorspronkelijke ontwerp uitgevoerd. De ramen kregen er andere vormen en de nadruk op de schoorsteen was er niet. De achterbouw telt maar twee bouwlagen.

Ook deze villa is een duidelijk voorbeeld van het romantisch kubisme. Er kwam een uiterst uitgekiend volumespel tot stand, waarbij de ramen in verschillende grootten en vormen zorgden voor een ritmisch spel. Er is een duidelijke asymmetrie van

Carlos Beyaert, Bellevuestraat 13 (eigen foto)

horizontale en verticale delen aanwezig. Betonnen luifels en originele hoekoplossingen bewijzen de grote kunde van Beyaert. Het valt op dat Beyaert beïnvloed werd door Dudok, wat in andere gebouwen nog meer tot uitdrukking komt. Dat hij de werken van De Bruycker kende, leidt ook geen twijfel.

Eens terug in de Roeselaarsestraat lopen we in de richting van het stadscentrum.

Roeselaarsestraat 107 - Albert Spriet

Albert Spriet, geboren op 4 april 1901[99], was de zoon van steenkapper Camiel Spriet en neef van aannemer Benoit Spriet, twee personen die eveneens voor een aantal Izegemse gebouwen als bouwmeester optraden.
De hier besproken ingenieur-architect[100] levert vanaf de tweede helft van de jaren '20 zijn belangrijkste ontwerpen af. Hij past zich hierbij duidelijk aan aan de behoeften van de opdrachtgevers. Zowel traditionele als modernistische ontwerpen kenmerken zijn oeuvre.

Albert Spriet, Roeselaarsestraat 107 (eigen foto)

Brouwer Maurice Vandeputte-Deryckere was de opdrachtgever van deze woning die in 1930 werd ontworpen.
Hoewel de woning eigenlijk zeer sober van opzet is, is ze een verrassend verschijnsel in de Roeselaarsestraat. Daarvoor zorgen in de eerste plaats de geëmailleerde bakstenen, die afgewisseld werden met banden in natuursteen. Bovendien draagt het woonhuis een opvallende bekroning die omwille van structuur en bolvormige elementen verwijst naar de Franse Beaux-Arts-traditie.

Het linkergedeelte van de woning is het eenvoudigst opgevat met zijn twee vensters op elke verdieping. Opvallend is dat deze travee bekroond wordt door een aparte kroonlijst, van de middentravee gescheiden door een bolvormig element. Onder deze kroonlijst bevindt zich een eenvoudige baksteenfries. Boven de voordeur werd een balkonvenster aangebracht achter een halfcirkelvormig, uitstekend balkon met smeedwerk.
Naar de rechtertravee wordt onmiddellijk onze aandacht getrokken. In de onderste bouwlaag bevinden zich twee sobere vensters, in de tweede bouwlaag zorgt een driezijdige erker voor het benadrukken van de gevel. Daarboven is opnieuw een balkon voorzien waarvan het metselwerk onderbroken wordt door hetzelfde smeedwerk als in de middentravee. In de bekroning van de gevel bevindt zich een driedelig venster.

Roeselaarsestraat 61 - Carlos Beyaert

Op de hoek van de Roeselaarsestraat en de Ommegangstraat, in de schaduw van de H.-Hartkerk, ontwierp Beyaert in 1934 een modernistisch hoekgebouw voor weduwe C. Werbrouck. Het winkelhuis deed vermoedelijk reeds van bij zijn ontstaan dienst als apotheek. Gele bakstenen bepalen de afwisselende volumes. De overgang van de twee gevels werd uitgewerkt met een mooie ronding.

De gevel zal hier gemakkelijkheidshalve per bouwlaag besproken worden. De ronding van de hoekpartij zorgt voor de overgang van de twee gevels.

Carlos Beyaert, hoek Ommegangstraat en Roeselaarsestraat (eigen foto en ATM)

In de onderste bouwlaag zien we uiterst links een garagepoort, rechts daarvan zorgen drie vensters voor de lichtinval. Daarnaast vinden we een voordeur die toegang geeft tot het woonhuis, dan komen we aan een groot etalagevenster. De deur van de winkel zit in de draaiing die voor de overgang naar de gevel in de Roeselaarsestraat zorgt. Opnieuw zien we hier een etalagevenster met rechts daarvan een klein rechthoekig venster. De aandacht in deze bouwlaag wordt duidelijk getrokken naar het hoekgedeelte met de winkel. De tegels die we opmerken aan het winkelgedeelte op het ontwerpplan, waren zwartgeglazuurde tegels.
Ook in de tweede bouwlaag is het hoekgedeelte van het gebouw de aandachtstrekker : een mooi balkon werd er aangebracht voor de vele vensteropeningen. Links daarvan is op het ontwerpplan een erkerachtige uitbouw getekend; deze werd echter vermoedelijk van meet af aan vervangen door een eenvoudig driedelig venster, geflankeerd door twee kleine, horizontaal opgevatte vensters[101]. Boven de garage is bovendien een terugspringend gedeelte te zien, dat eveneens niet ontworpen was. Het geheel is afgedekt met geëmailleerde pannen.
Enkel het hoekgedeelte bestaat uit drie bouwlagen. Dit gedeelte werd afgedekt met een eenvoudige kroonlijst, het meest rechtse gedeelte aan de Roeselaarsestraat kent opnieuw een afdekking met geëmailleerde dekpannen.

Ook deze gevel vertoont duidelijk kenmerken van het romantisch kubisme : de zachtgele bakstenen en het spel van verschillende volumes. Vermoedelijk waren er geglazuurde tegels aangebracht die eveneens op deze stijlrichting wijzen. Het gebouw zoals het er nu uitziet met haar afgeronde kroonlijsten doet ons denken aan 'La Nouvelle Maison' naar ontwerp van Henry van de Velde[102]. Bovendien moet gewezen worden op het moderne afgeronde gevelgedeelte dat de overgang vormt tussen de twee gevels. Beyaert bewijst met een afgerond venster dat over de hoek heen loopt, kennis te hebben van de zeer moderne vormentaal. Het is een element dat vooral in de Internationale Stijl en het romantisch kubisme tot uiting komt.

Zoals men reeds kon vermoeden na het bekijken van de foto, heeft het gebouw recent een intense verandering ondergaan. De hele gelijkvloerse verdieping is nu ingenomen door de apotheek en de gevel werd bekleed met oranje-rode marmerplaten. Bovendien werden een aantal ramen naar beneden toe verlaagd. Het gedeelte zonder derde bouwlaag werd omgebouwd tot dakterras. Daarom kwam er een reling op het dak te staan en de reling van het balkon werd eveneens aangepast. De afboording met geëmailleerde dekpannen verdween ten voordele van een moderne kroonlijst.
We kunnen deze verbouwing niet zo geslaagd noemen. Het oorspronkelijke evenwichtige karakter waar Beyaert voor zorgde, is grotendeels verloren gegaan. Hoewel de marmerplaten qua kleur aangepast zijn aan de oorspronkelijke gevel, verstoppen ze een zeer mooi geheel en zorgen ze voor een 'chiquer' karakter, wat erop wijst dat men het vandaag de dag nog steeds moeilijk heeft met het begrijpen van modernistische ontwerpen. Ook hier is het duidelijk dat een architect de best geplaatste

persoon is of zou moeten zijn om een eigenaar op de hoogte te brengen van de uitzonderlijke waarde van zijn eigendom.

Ter hoogte van de Wijngaardstraat verlaten we de Roeselaarsestraat.

Wijngaardstraat 5 - Emiel Allewaert

Emiel Allewaert werd geboren op 11 december 1906[103]. Hij genoot geen architectenopleiding[104], maar werd als architect gehomologeerd bij de wet van 1939. Hij drukte reeds sinds het begin van de jaren dertig een belangrijke stempel op het architectuurgebeuren in Izegem. Allewaert was de ontwerper van ontelbare gebouwen, waarbij de burger- en winkelhuizen de hoofdtoon voeren. Bovendien ontwierp hij enorm veel arbeidershuizen waarvan de gevels telkens dezelfde kenmerken vertonen. Het feit dat zijn vader Emiel Sr. een belangrijk politicus en Izegems burgemeester was, zorgde hoogstwaarschijnlijk voor vele opdrachten.
Ook na het interbellum bleef Allewaert nog lange tijd actief samen met zijn zoon en architect Luc Allewaert.
Emiel Allewaert stierf op 85-jarige leeftijd op 9 september 1992[105].

Op 5 juli 1935 werd een aanvraag door het bestuur[106] van de Vrije Vakschool om een schoolgebouw te bouwen naar ontwerp van Emiel Allewaert, goedgekeurd. Het werd een uitgesproken modernistisch bouwwerk waarover zelfs in Bâtir[107] werd geschreven. Opmerkelijk is de grote bewondering die de auteur toont voor de kunde van Emiel Allewaert.

Het schoolgebouw is eigenlijk opgebouwd uit twee delen. Het linker gedeelte beslaat slechts twee bouwlagen en bevat de gevelindeling van een eenvoudig woonhuis. Dit was, bij de aanvang, het woonhuis van de conciërge. Daarnaast staat een veel statiger gedeelte dat de eigenlijke school bevat. De dubbele ingangsdeur is bewerkt met modern smeedwerk. Een verticaal aangebracht architecturaal element vermeldt de naam van de school met een modern lettertype. Daarnaast is ook het overkragende gedeelte in de rechtertravee opvallend. Het geheel wordt geritmeerd door origineel ingedeelde horizontale vensters en banden in beton, die voor een kleurschakering zorgen.

Wanneer men de oorspronkelijke gevel aanschouwt,

Emiel Allewaert, Wijngaardstraat 5 (eigen foto)

is men onmiddellijk geneigd deze tot het romantisch kubisme te rekenen. De opvallende asymmetrie draagt daar zeker toe bij. Ook de gele bakstenen uit Nieuwpoort[108] en de horizontale richting van de

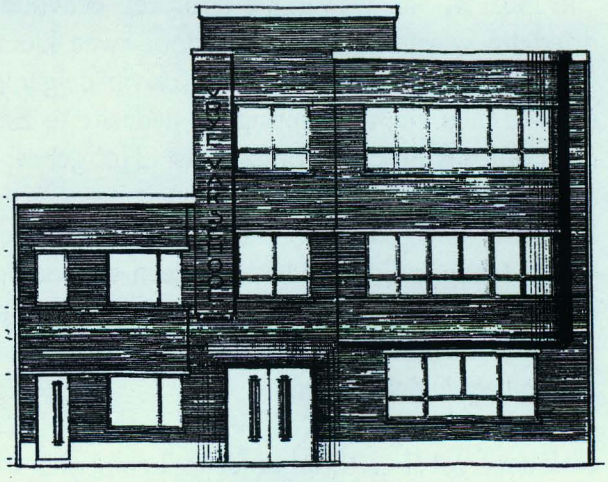

Emiel Allewaert, Wijngaardstraat (Archief Bouwaanvragen Izegem, doos 58, plan 89)

ramen zijn typische kenmerken. De deuren met verticaal smeedwerk en een verticaal architecturaal element - met de naam van de school - gaan in tegen dit horizontalisme.

Ondertussen is de school te klein geworden om de vele leerlingen van het huidige VTI te slikken en wordt ze nu gebruikt door het schilderbedrijf Vanrenterghem. Jammer genoeg gingen een aantal elementen verloren. De voordeur en het raam van de conciërgewoning moesten plaats ruimen voor een groter raam, ook de dubbele deur die toegang gaf tot het schoolgebouw verdween en werd vervangen door een geval in aluminium. Erger kwaad nog is geschied boven de linkertravee, waar een verdieping werd toegevoegd. Weliswaar met het nodige respect qua kleurgebruik, maar toch doet het afbreuk aan de mooie volumewerking die Allewaert had geschapen. Ook de moderne letters met opschrift 'Vrije Vakschool' verdwenen bij deze functieverandering. Het is bijna onmogelijk geworden om er een gebouw in romantisch kubistische stijl in te herkennen. Men zou nu eerder geneigd zijn het te catalogiseren onder de noemer 'nieuwe zakelijkheid', een stijl waar Emiel Allewaert veelal gebruik van maakte voor zijn burgerhuizen.

Op het einde van de Wijngaardstraat slaan we links af naar de Hondstraat. Iets verderop, in de Nederweg, kunnen we de spoorweg oversteken, om in de Prins Albertlaan terecht te komen. Hier wandelen we in de richting van het station.

Prins Albertlaan 5 (L'Eperon d'Or) - Charles Laloo

Charles Laloo werd op 16 september 1880 geboren te Brugge. Vóór 1923 was hij als bouwmeester reeds lesgever aan de Stedelijke Nijverheidsschool te Izegem. Toen directeur Jules Vercoutere[109] in 1923 stierf, werd Laloo zijn opvolger. Kort na de Tweede Wereldoorlog ging hij op rust en op 24 mei 1966 stierf hij in Izegem[110].
Mogelijk was de functie van directeur in de Nijverheidsschool de reden waarom Laloo relatief weinig gebouwen ontwierp. Toch zijn sommige ontwerpen van hem zeer belangrijk. De fabriek 'L'Eperon d'Or' is een topmonument binnen de Izegemse interbellumarchitectuur. Ook zijn eigen opvallende woning aan de Prins Albertlaan 56 trekt de aandacht. Laloo was echter wel gedurende het hele interbellum actief.

De schoenfabriek van de gebroeders Vandommele (schoenleveranciers van het Belgische en Luxemburgse hof), werd in 1863 opgericht. Hoewel het stuk grond aan de Prins Albertlaan reeds vóór de

Charles Laloo, Prins Albertlaan 5 (L'Eperon d'Or) (eigen foto)

Eerste Wereldoorlog werd gekocht, dateert het gedeelte van het gebouw dat wij als voorbijganger kennen, uit 1930.[111] De bouwaanvraag van deze fabriek is onvindbaar gebleven.[112] Het gebouw hoort nog steeds thuis in het geïndustrialiseerde gebied tussen de Prins Albertlaan en de Zuidkaai.
Wanneer we de voorgevel van de fabriek bekijken, valt meteen de hoge torenuitbouw op. Door middel van een lang venster wordt die verticaliteit nog benadrukt. Aan de top van de toren zien we een opengewerkt geheel, uitgevoerd in gewapend beton. Het horizontale gedeelte van de voorgevel bestaat als het ware uit drie bouwlagen. De onderste bouwlaag is opengewerkt door middel van poorten,. Men krijgt de indruk dat de tweede en derde bouwlaag gedragen worden door een zuilenconstructie. De tweede bouwlaag is eveneens op een heel originele manier uitgewerkt. Vijf grote, rondboogvormige vensters zijn in schuingeplaatste muurdelen gevat. Deze manier van bouwen moest een maximale lichtinval garanderen. Net zoals het verticale venster in het torengebouw, zijn de vensters hier op een originele manier diagonaal ingedeeld. Boven deze vensters prijkt in art-decoletters de naam van de fabriek en wapenschilden verwijzen naar de belangrijke functie van hofleverancier.
Wanneer we de westelijke gevel bekijken, zien we rechts opnieuw de toren. Het eerder horizontale gedeelte van de fabriek is op een gelijkaardige manier uitgewerkt als dat in de voorgevel. Toch werden de muurdelen, waarin de ramen zijn gevat, niet schuingeplaatst.
Op de gelijkvloerse verdieping van het voorgebouw vinden we een refter en de garages. De verdieping bevat twee ontvangstzalen, een expositieruimte en twee burelen. De zolderverdieping en de toren deden dienst als opslaglaats[113].

Hoewel ook hier de aandacht wordt getrokken op het verticale gedeelte van de fabriek, zou het verkeerd zijn dit gebouw als een voorbeeld van de zuivere art deco voor te stellen. Het afwegen van horizontale ten opzichte van verticale delen kan ons inziens ook wijzen op een beïnvloeding van het romantisch kubisme, een stijlrichting die in de jaren '30 furore maakte in Izegem. De uitwerking van de toren, met een nadruk op het zorgvuldig ontworpen metselwerk, wijst dan op zijn beurt eerder op een invloed van de expressionistische baksteenarchitectuur. Toch wijzen de afgeronde vormen ervan opnieuw sterk in de richting van de art deco, met zijn 'stroomlijn-esthetiek' die vooral in de jaren '30 typisch wordt. De bewondering voor de dynamiek van de sneltreinen en transatlantische schepen leidde ertoe dat men hun aërodynamische vormen ging overnemen en toepassen in gebouwen[114].

In 1968 sloot de firma 'L'Eperon d'Or' haar deuren[115]. Een tijdje werd het gebouw gebruikt door de ernaast gelegen N.V. Vandemoortele, momenteel wordt het gebruikt als opslagplaats en is het gebouw eigendom van de firma Veroutiz[116].
Toen het Izegemse schoeiselmuseum naar een gepast onderkomen zocht, is een tijdje uitgekeken om dit gebouw in gebruik te nemen. Jammer genoeg werd deze verkoop door de toenmalige eigenaar geweigerd en staat het gebouw er momenteel nogal belabberd bij.
Eind 1996 werd door de dienst patrimonium van de stad Izegem een aanvraag tot bescherming ingediend. Ondertussen werd de klassering van deze prachtige getuigenis van onze industriële archeologie een feit.

Een eindje verderop, ligt links van ons de Vredestraat.

Vredestraat 7-19 - Louis Verstraete

In 1939 trad Louis Verstraete op als architect voor het ontwerp van een aantal rijkswachterswoningen in de Vredestraat. Hoewel we van Verstraete eerder traditionele woningen verwachten, toont hij hier op voortreffelijke wijze dat hij ook de moderne stijl beheerst, weliswaar slechts naar het einde van het interbellum toe[117]. Op het ontwerpplan wordt J. Verstraete-Veys vermeld als opdrachtgever. Tot 1976 vervulden deze woningen hun oorspronkelijke functie, daarna huisde de rijkswacht een tijdje in de Schoolstraat in een gebouw ontworpen door Carlos Beyaert, doch niet voor deze functie[118]. Sinds de rijkswacht daar is weggegaan, is ze gehuisvest in het moderne administratief centrum aan de Kasteelstraat.

De eenvoudige huizen zijn symmetrisch ten opzichte van elkaar. Een rode baksteen bepaalt het geheel, de vooruitspringende gedeeltes en de bovenkant van

Louis Verstraete, Vredestraat 7 - 19 (eigen foto)

de vensters worden geaccentueerd door een betonnen band.

Een eerste bouwlaag bevat de voordeur met vlak ernaast twee kleine vensters : één op het straatniveau en één waarvan de bovenkant gelijk loopt met de bovendorpel van de voordeur. Het grote venster in deze bouwlaag is verticaal in drie delen onderverdeeld. Boven het venster springt de tweede bouwlaag lichtjes vooruit, waar zich een identiek raam als in de eerste bouwlaag bevindt. Een modern rond venster trekt in deze bouwlaag echter alle aandacht. Het ronde raam wordt gekoppeld aan een rechthoekig raam door middel van een licht vooruitspringend gevelvlak.

De gevel van het meest links gelegen gebouw (nu wit geschilderd) heeft een iets verschillend gevelschema. Het werd in de eerste plaats opgevat zoals bij de andere woningen, maar daarnaast bevatte het ook nog een bureel en een gang die toegang gaf tot twee 'gevangenissen'. Daardoor werd de gevel iets breder.

Deze woningen worden onder de moderne stroming vermeld, omdat ze zeer sober zijn opgebouwd en geen traditionele versiering vertonen. Het ronde raam is dan misschien het enige opvallende detail en verwijst naar patrijspoorten, een veel voorkomend element in de bootstijl, een versoberde vorm van de art deco. Ook de smalle ramen met horizontale indeling wijzen op een beheersing van de moderne vormentaal, bovendien zorgen de licht vooruitspringende delen voor een moderne gevelstructuur. Misschien kunnen de woningen het best gecatalogeerd worden onder 'overgang van de late art deco naar een meer zakelijke stijl', een stijl die reeds een sterke verwantschap vertoont met de nieuwe zakelijkheid.

Eigenlijk bepalen deze woningen in grote mate het uitzicht van de Vredestraat. Gaat men echter nog een beetje verder naar de Zuidkaai toe, dan moet men vaststellen dat nog een opvallende gevelrij de straat zo bijzonder maakt. Het gaat hier om een uitzonderlijke rij arbeidershuizen, duidelijk geïn-

spireerd op de art nouveau, die fabrikant Van Wtberghe in 1911 liet bouwen[119].

We keren nu terug naar de Prins Albertlaan en blijven in de richting van het station lopen.

Prins Albertlaan 1 (hoek met Vaartstraat) - Georges Merlé

De heer Georges Van Wtberghe vroeg de Gentse architect Georges Merlé[120] een villa te ontwerpen op de hoek van de Prins Albertlaan en de Vaartstraat. Het ontwerp werd in 1925 goedgekeurd en de site bleef tot op heden een rustige oase in de steeds meer geïndustrialiseerde omgeving.

De onderste bouwlaag van deze villa is wit bepleisterd en rondom de muuropeningen zijn rode bakstenen aangebracht. De tweede bouwlaag bestaat uit een pittoreske dakpartij met een groot aantal dakvensters.

Via een trap komt men bij de ingangspartij van deze villa. Deze is gelegen onder een luifel, ondersteund door zuilen. De drie dubbele, rondboogvormige inkomdeuren sieren het geheel. Daarboven zit een afgerond breed dakvenster, met daarboven een klimmende dakkapel.
De andere ramen die in de onderste bouwlaag voorkomen, zijn zeer divers van vorm. Rechthoekige vensters wisselen af met ovalen vensters, bijna steeds

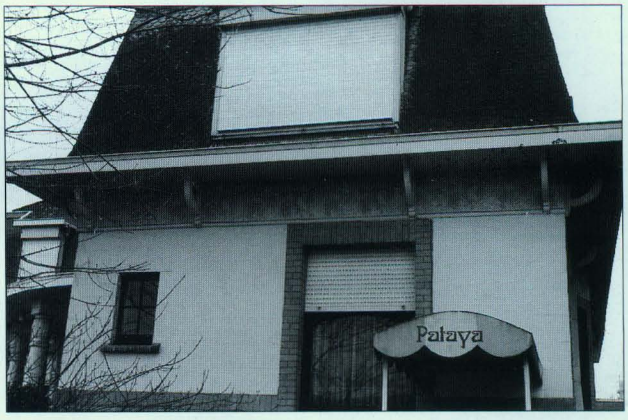

Georges Merlé, Prins Albertlaan 1 (eigen foto)

Georges Merlé, Prins Albertlaan 1 (eigen foto)

krijgt men te maken met een kleine vensterindeling. Ook voor de ramen in de dakpartij is dit steeds het geval.
Het lijkt ons noodzakelijk nog even de aandacht te vestigen op een fries met florale motieven rondom het huis, net onder de dakrand aangebracht.

Hoewel we hier met een nog grotendeels traditionele woning te maken hebben, wijzen een aantal modernere elementen reeds op een schuchtere proto-art deco. Zeker de inkompartij doet nog traditioneel aan, maar de aandacht voor symmetrie wijst reeds in de richting van een vroege art deco. De proto-art deco is een eerste fase binnen de stijlrichting waarin Art-Decomotieven worden toegepast op een traditioneel gevelschema. De fries met rankwerk die rondom de gehele woning loopt, wijst in die richting. Het decoratieve metselwerk rond vensters en deuren en het ritme van het dakenspel zijn een voorbode van wat later de autonome art deco zal worden.

Via de tunnel onder de spoorweg, keren we vervolgens terug naar de Korenmarkt, waar we onze wandeling beëindigen.

Stationstraat 2 (station) - Duchâteau en Nouille

Op 9 april 1930 werd een plan voor een station en telegraafkantoor van G. Duchâteau en R. Nouille goedgekeurd. Het gaat om een zeer brede gevel die tot 1974 bleef bestaan. De twee rijkst uitgewerkte gevels omvatten de stationshal en het telegraafgebouw. Nu nog is een gedeelte te bewonderen aan de Stationstraat. Dit gedeelte werd echter wel sterk verbouwd.

In de bespreking van de gevel gaat onze aandacht voornamelijk naar de stationshal en het telegraafgebouw. De kleinere gebouwtjes zijn niet onbelangrijk, maar vertonen dezelfde stijlkenmerken als deze voornaamste gebouwen.
De volledig symmetrisch opgevatte gevel is in rode baksteen wordt hier en daar aan het oog onttrokken door witte bepleistering. In de eerste bouwlaag wordt de aandacht getrokken naar de centrale inkompartij : drie dubbele glazen deuren maken de toegang tot het station mogelijk. Lantarens verlichten dit centrale gedeelte. Links en rechts van dit gedeelte

Duchâteau en Nouille, Stationsstraat 2 (Foto Antoon Vandromme)

Duchâteau en Nouille, Stationsstraat 2 (eigen foto's)

sprongen de muurgedeelten een stukje naar voor en daar werd de aanzet gevormd tot telkens drie verticale vensters die over de twee eerste bouwlagen liepen. Deze delen werden bekroond door een origineel hoofdgestel. In het centrale gedeelte was de muurwand onderbroken door zeven rechthoekige vensters. Boven het geheel prijkte een geveltop met typische art-decovormgeving, waarop een uurwerk werd aangebracht. De dakverdieping werd verlicht door twee klimmende dakkapellen.

Een gedeelte met een enkele bouwlaag verbond de stationshal met het telegraafkantoor. Net zoals het station telde dit gebouw twee bouwlagen en een dakverdieping. De gevel was met uitzondering van het meest rechtse gedeelte, symmetrisch. Opnieuw werd de aandacht getrokken naar het inkomgedeelte dat vooruitsprong. Daarboven verraadde het woord 'Telegrafen' de functie van het gebouw. Vier vensters zijn aangebracht in de tweede bouwlaag. Een driehoekige geveltop, gevat tussen geprofileerde muurdammen, gaf de overgang naar de dakverdieping aan, waar een klimmende dakkapel werd aangebracht. Ook hier werd bepleistering afgewisseld met rode baksteen.

Het zijn vooral de symmetrie en de vormen van de geveltoppen die ons doen besluiten dat het hier een typisch art-decogebouw betreft. Ook de afwisseling van baksteengebruik en bepleistering doet ons in deze richting denken. Het vooruitspringende gedeelte net onder het uurwerk van het stationsgebouw is een voorbode van de Bootstijl.

Eerder toevallig stootten we in Batir[121] op een advertentie van een baksteenbedrijf in Nieuwpoort. Als illustratie voor hun bakstenen koos men een foto van het station van Knokke, met als architect Paul Nouille[122]. Het gebouw toont een duidelijke overeenkomst met zijn Izegemse collega.

Vanaf 1974 kwam er een 'zwevende brug' over de spoorlijn en de haven, die de deelgemeente Emelgem moest verbinden met hartje Izegem. Sieg Vlaeminck[123] noemde deze brug terecht een 'stedebouwkundige kemel' die zich 'stort' op de Korenmarkt. Ze betekende de fenomenale doodsteek voor het stadsbeeld en bovendien moest het telegraafkantoor ervoor wijken. Bovendien was de tijd aangebroken om het eigenlijke station 'in een nieuw kleedje te steken', om de term 'verminken' te vermijden. De gevel werd van haar art deco-elementen ontnomen en tegelijkertijd verdween het met veel zorg uitgewerkte, originele interieur. Het stationsgebouw zelf bestaat momenteel uit een grote wachtzaal met aan de rechterkant de winketten. De overige nog bestaande gebouwen geven onderdak aan de verschillende administratieve diensten die het station rijk is.

Hoewel het vroegere Izegemse zwembad reeds te maken kreeg met de sloophamer, willen we dit interessante gebouw hier eveneens bespreken. Het gebouw was gelegen langs de Noordkaai en is een ontwerp van Carlos Beyaert.

Noordkaai (Badhuis) - Carlos Beyaert

'Dit Badhuis werd ingewijd op 26.05.1935 door de Weledele Heer H. Baels, Gouverneur der Provincie West-Vlaanderen'.

Deze tekst bevond zich op de gedenkplaat, aangebracht in het inkomgedeelte van het zwembad. Aanwezigen bij de inwijding van het prestigieuze 50m-bad waren Burgemeester C. Staes, Schepenen Emiel Allewaert (Sr.), C. Rebry, J. Sintobin en Secretaris A. Werbrouck. De gedenkplaat vermeldt ook Carlos Beyaert als ontwerper van het gebouw en Alberic Ostyn als aannemer.
Samen met een handvol foto's en herinneringen, is deze plaat[124] wellicht het enige overblijfsel van het imposante Izegemse zwembad.
Het lot wilde dat dit gebouw langs de haven gelegen was en tijdens de verbredings- en verdiepingswerken van het jaar 1979-'80 werd gesloopt.
Gelukkig wijdde P.-L. Flouquet in 1935 een artikel[125] in het tijdschrift Bâtir aan dit Izegemse meesterwerk, waar opnieuw architect Carlos Beyaert de ontwerper van was. *'Un exemple digne d'être imité'*, de bijtitel van dit artikel drukt ongetwijfeld de bewondering van de schrijver voor dit Izegemse zwembad uit.

De 82 meter brede voorgevel van het complex was opgebouwd met een baksteen met lichte kleur. Het grootste gedeelte ervan kende slechts één bouwlaag, de ingang was gevat tussen twee verticaal opgevatte gehelen. Langs de rechterkant van de ingang zagen we de woning van de conciërge, aan de linker kant een torenachtige uitbouw met profileringen. Rode letters op blauwe keramiekstenen verraadden de functie van het gebouw.
De vensters op de gevels met slechts één bouwlaag waren zeer horizontaal uitgewerkt, die van de woning waren eerder vierkant. Het torengedeelte bevatte een verticaal raam. Het geheel was duidelijk kubistisch.

Het zwembad was geconstrueerd op een driehoekig

Carlos Beyaert, Noordkaai (foto Antoon Vandromme)

terrein.
Eens het badhuis binnen gegaan via de ingang, lag rechts van ons, in het torengedeelte, een dienstruimte. Daarnaast waren de 'liggende baden' en stortbaden gelegen, zorgvuldig gerangschikt langs een lange gang. Eveneens aan deze zijde lag het bureau van de toezichters met een polygonale afsluiting in glas. Van hieruit kreeg men een volledig overzicht van het complex : vooreerst kon de badmeester de onmiddellijk ernaast gelegen overdekte terras in ogenschouw nemen, bovendien had hij uitzicht over het zwembad zelf, de 46 kleedcabines aan de overkant en het grasplein in de rechter uithoek.
Rechts van de inkomhall bevond zich een linnenkamer die toegang bood tot het woonhuis van de conciërge. Deze woning met privé-ingang aan de straatzijde, werd in Bâtir een minimum-woning genoemd. Haar ruimtes waren goed verlicht en ruimtelijk.
'De opeenvolging van kolommen met een mooie ronding, geeft aan het geheel een klassiek aspect, duidelijk afgemeten en helder in zijn soberheid'[126].
Eveneens dankzij het artikel van P.-L. Flouquet is het hier mogelijk geweest te achterhalen aan wat voor materialen Carlos Beyaert de voorkeur gaf.
Naast de blauwe keramiektegels die gebruikt werden op het uithangbord aan de voorgevel, komen zwarte terug in het interieur van de inkomhall.
Vooral de schotten tussen de verschillende baden krijgen de aandacht van de auteur. Ze werden namelijk bekleed met een glanzend beton met de naam 'Egypto'. Belangrijk hierbij is dat het om een erg nieuw materiaal gaat in de Belgische bouwsector. De betegeling net naast het zwembad kreeg een anti-slip-laag om het uitglijden tegen te gaan. Metalen buisprofielen scheidden het toeschouwersgedeelte van het eigenlijke zwembad. De badkuip zelf bestond uit vier delen waarvan de waterdichtheid verzekerd werd door een asfaltbekleding die met een metaallaag werd bekleed. Deze gefragmenteerde constructie achtte Beyaert nodig om een normale uitzetting van de kuip zelf en het gewapend beton te verzekeren. De binnenkant van het bad werd met een fel blauw beschilderd om de transparantie van het water te

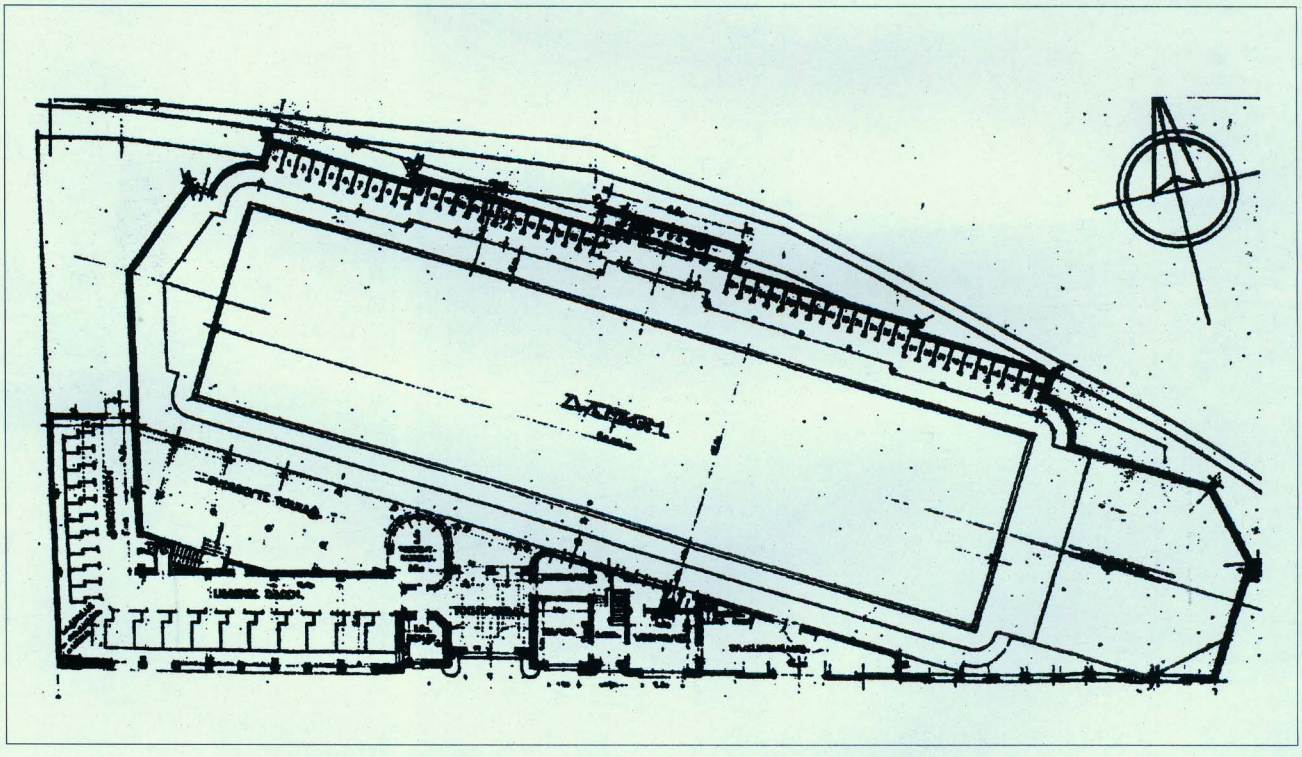

Carlos Beyaert, Noordkaai (stadsarchief Izegem)

verhogen.
De idee om het zwembad te bouwen tussen het kanaal Roeselare-Ooigem en de Mandel was niet uit de lucht gegrepen. De wateraanvoer werd gegarandeerd door de afname van water uit het kanaal. Na filtering en gebruik, werd het water in de Mandel geloosd. In geval van nood was het daardoor mogelijk om de volledige kuip te ledigen in niet minder dan een kwartier. Er was eveneens een behoorlijk korte tijdspanne nodig om het zwembad opnieuw te vullen : in slechts 12 uur tijd was het zwembad opnieuw volgelopen, namelijk de tijdspanne tussen sluitingstijd en openingstijd de volgende dag.

Het was geen sinecure om een rechthoekig 50-meterbad te construeren binnen dit driehoekig terrein. Bovendien wijst de schets van de doordachte constructie van het zwembad zelf en de aan- en afvoer van water er op dat het ontwerpen van een zwembad niet zo eenvoudig is als men wel eens geneigd is te denken. Eigenlijk gaat het hier om een opdracht voor een ingenieur en weerom is Beyaert erin geslaagd om een meesterwerk neer te zetten.

Dat we het geheel onder de stijl romantisch kubisme plaatsen roept allicht geen verwondering op. Het materiaalgebruik en de afweging van horizontale en verticale volumes tegenover elkaar valt meteen op. Hoogstwaarschijnlijk zag Beyaert het in 1920 gerealiseerde Stedelijke Badhuis van Hilversum[127] van de hand van Willem Marinus Dudok. Het leidt geen twijfel dat Dudok voor dit project van Beyaert opnieuw het grote voorbeeld was.
Voor veel Izegemse waterratten is het jammer dat hun zwembad verdwenen is, maar ook door architectuurspecialisten wordt het slopen van dit opmerkelijke gebouw betreurd.

Enkele interessante interieurs

"Kortrijksche kunstwerkstede De Coene"

Bij de aanvang van deze studie werd onmiddellijk gedacht aan een eventuele invloed van de 'Kunstwerkstede De Coene'. Izegem ligt op korte afstand van de stad Kortrijk, waar deze in 1906 opgerichte firma gevestigd was.

Toen het gezin De Coene in 1888 vaderloos werd, zei de oudste zoon Jozef - toen 12 jaar - de school vaarwel om zijn moeder te helpen in de behangerszaak. In zijn vrije tijd zette hij echter wel verbeten zijn tekenlessen voort aan de stedelijke academie van Kortrijk. In 1892 zag hij de mogelijkheid om zijn geboortestad voor 8 maanden te ruilen voor de hoofdstad. Hij studeerde er interieur-architectuur en kwam er in contact met Henry van de Velde. Al gauw raakte Jozef De Coene in de ban van de revolutionaire ideeën van van de Velde en terug in Kortrijk overtuigde hij zijn moeder om de zaak uit te breiden met een meubelenafdeling. Broer Adolf wordt aangesproken om deze afdeling in gang te zetten. Als voorbereiding loopt hij een tijd stage bij Victor Acke en de befaamde meubelzaak Mercier Frères in Parijs. Men start met een ploeg van 3 man, tegen 1905 zijn er 80 werklieden in dienst. Rond de eeuwwisseling wordt schoonbroer Arthur Deleu aangeworven die de bezielde ontwerper wordt van de binnenhuisinrichtingen en zorgt voor de artistieke uitbouw van het bedrijf.
In 1906 wordt een zeer modern complex gebouwd waar de 'De Coene Frères' werken aan hun uitstekende faam in binnen- en buitenland. Ondertussen behaalden ze met hun ontwerpen verschillende ereprijzen.
Onmiddellijk na de Eerste Wereldoorlog trekt Jozef samen met J.B. Dewin naar Amerika om er kennis te maken met TRIPLEX. Terug thuis begint men met de productie ervan. Het interbellum betekent voor het bedrijf een ongekend hoogtepunt. De Coene wordt synoniem voor degelijkheid, goede smaak en verfijnde afwerking. Ondertussen zorgt Arthur Deleu ervoor de rijke verworvenheden van de traditie en het vormgevoel van het moderne in een moderne stijl te verenigen. In 1925 ontvangt De Coene de ereprijs op de tentoonstelling van Decoratieve Kunst in Parijs. Dankzij de fabricatie van triplex en de flexibiliteit trotseert het bedrijf de crisis van de jaren '30.
De Tweede Wereldoorlog betekent echter een zware teruggang. Bommen vernietigen het bedrijf en Jozef De Coene wordt beschuldigd van 'economische

collaboratie' met levenslange hechtenis tot gevolg. Het bedrijf wordt in 1950 door een groep aandeelhouders opgekocht, het jaar waarin Jozef De Coene sterft[128].

Deze uitweiding kwam er om de belangrijke invloed van een firma als De Coene aan te tonen. Hij lijkt ons dan ook niet meer dan waarschijnlijk dat deze firma in Izegem enige invloed heeft gehad. Het is echter moeilijk om daarvan een direct beeld te krijgen, daar we onmogelijk alle woningen konden bezoeken. Was dit wel mogelijk geweest, dan nog zijn we niet bevoegd om daar een eventuele uitspraak over te doen.
Wat we wel met zekerheid kunnen stellen is dat zich in de villa aan de Vandenbogaerdelaan nummer 57 een volledig door de 'Kortrijksche Kunstwerkstede Gebroeders De Coene' ingerichte inkomhall bevindt. Het gaat om een inrichting in Vlaamse Renaissance-stijl.

Omer Vandewalle

Wat eveneens een belangrijk gegeven is, is het feit dat een werknemer van de firma De Coene, meer bepaald Omer Vandewalle in Izegem een gelijkaardige firma opricht, zij het dan op een kleinere schaal.
Op een bewaarde factuur van deze firma lezen we 'Omer Vandewalle -Mobiliers d'Art. - Installations complètes', wat meteen al een duidelijke beïnvloeding van zijn leermeester laat zien. De invloed van deze firma beperkte zich niet tot Izegem alleen.

Het Binnenhuis

Architect Joseph De Bruycker volgde tijdens zijn klassieke humaniora een opleiding als timmerman[129]. Deze opleiding kwam hem in zijn latere loopbaan ten goede, want in zijn interieurontwerpen hechtte hij een groot belang aan het interieur. De meubels die in dat interieur moesten passen, bouwde hij op uit verschillende geometrische volumes, waarbij de cirkel een steeds terugkerend element is. Eveneens was het gebruik van kleur belangrijk, wat hem toeliet om met goedkopere houtsoorten te werken[130]. Zwart, rood en wit werden hierbij dikwijls gecombineerd met een 'petroliumgroen'.
Zijn meubelontwerpen onstonden binnen het kader van de NV 'Het Binnenhuis' waarvan De Bruycker directeur was. Het is opmerkelijk dat hier ook de bekende 'fumoir-bibliothèque' van Huib Hoste en Victor Servranckx gerealiseerd werd.

Het proefschrift van Peter De Bruycker bevat een aantal foto's van een door zijn grootvader ontworpen kinderkamer in een woning in Izegem[131]. Het ensemble kan volgens deze auteur de vergelijking doorstaan met de meubels van Rietveld uit het Schröderhuis te Utrecht. Qua kleurencombinatie wijkt het daar echter wel van af door het sterk persoonlijk karakter van het dominante petroleumgroen.

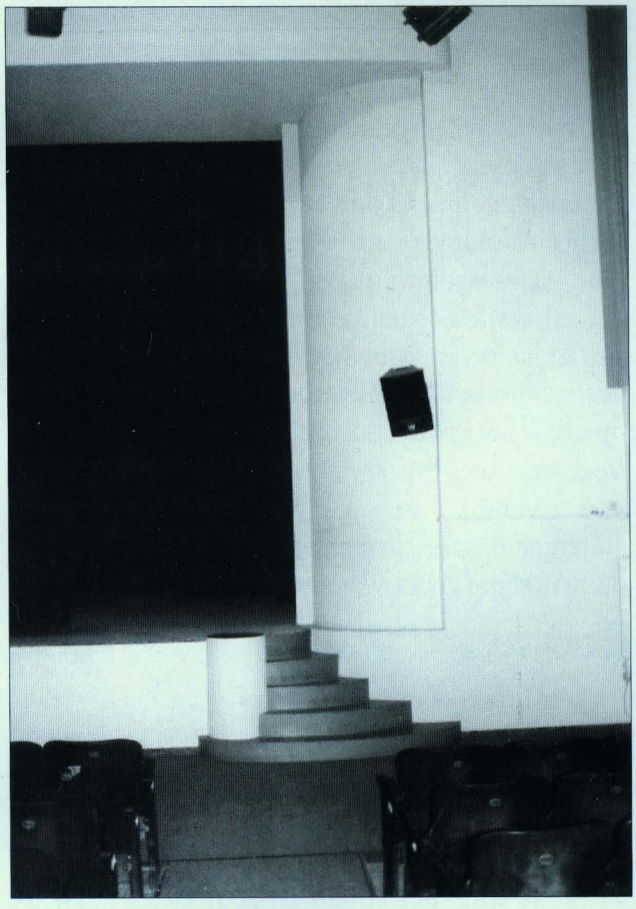

Carlos Beyaert, Burg. Vandenbogaerdelaan 53 trap in feestzaal

Carlos Beyaert, Burg. Vandenbogaerdelaan 53
eetzaal

Bespreking van een aantal afzonderlijke interieurs

St.-Jozefscollege

Dat Carlos Beyaert oog had voor detail zien we eens te meer in het interieur van het St.- Jozefscollege, veruit zijn grootste ontwerpopdracht in Izegem. Hier treffen we een eenvoudige rondboogvorm aan, voornamelijk in de inkomhall.

Kleur speelt duidelijk een belangrijke rol in de interieurontwerpen van Beyaert. De inkomhall vertoont een dambordpatroon van donkergrijze en okergele tegels, kleuren die overgenomen worden in de trappartij en de glasramen. Wanneer we het gebouw verder betreden, wordt opnieuw een subtiel evenwicht gevonden in de kleurencombinaties. Hier wordt een grijs-groene tegel naast een lichtgrijze geplaatst. Deze vloer vormt de basis voor een mooie trappartij waar horizontale, verticale en diagonale lijnen samenkomen.
De slanke witte zuil, groeiend uit de trapleuning, komt onder meer terug in de refter, waar een halfronde uitbouw voor een ruimtescheppend effect zorgt. Ook de hier aanwezige horizontale indeling

Carlos Beyaert, Burg. Vandenbogaerdelaan 53
inkomhal
(eigen foto)

kleurenspel

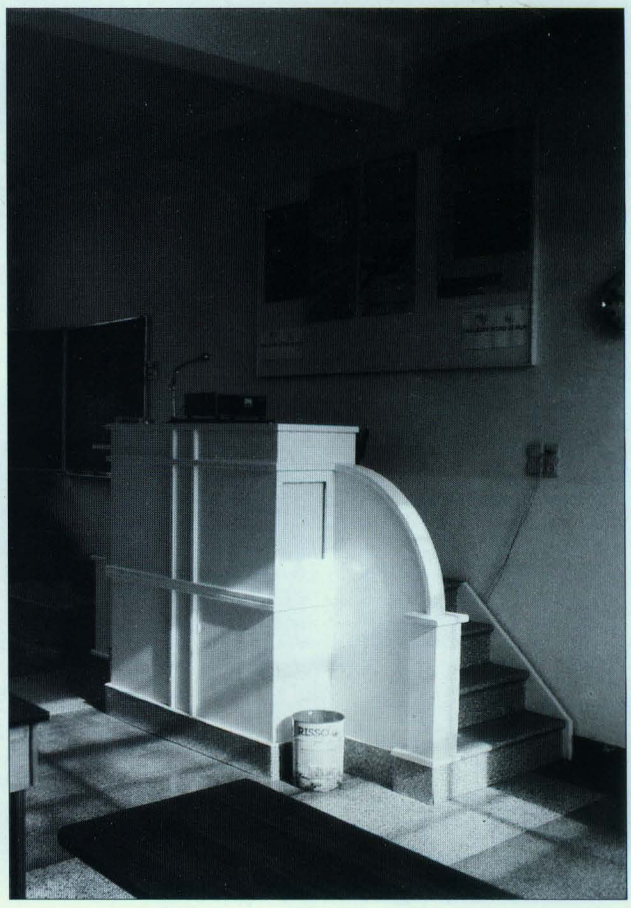

katheder in studiezaal

interieur kapel

Carlos Beyaert, Burg. Vanden Bogaerdelaan 53 (eigen foto's)

spel met verticalen en diagonalen

sanitair

van de vensters komt doorheen het hele gebouw terug. De slanke, witte zuilen ondersteunen ook de studiezaal, waar Beyaert eveneens voor een originele katheder zorgde. Zelfs aan de deuren van het sanitair schonk Beyaert de nodige aandacht : het horizontale streven van deur en bovenliggende vensterpartij wordt getemperd door de horizontale indeling ervan. Hoewel de scène van de feestzaal met haar afgeronde wanden eenvoudig opgevat is, werd ook hier weer gelet op het detail, vooral in de trapjes.

De collegekapel die aansluit op het complex van Beyaert werd in 1932 gebouwd naar een ontwerp van Louis Verstraete.

Hoewel de kapel weinig schade leed bij de brand van 1936[132], ontwierp Beyaert oorspronkelijk een nieuwe kapel. Daarna werd echter beslist de vroegere kapel te behouden, maar het is mogelijk dat Carlos Beyaert een aantal vernieuwingen aanbracht. Zekerheid daaromtrent hebben we niet. De drie gekoppelde rondbogen die het schip afscheiden van het koor bleven bewaard, maar de drie rondbogige glasramen verdwenen. De wand met ingebouwde biechtstoelen is niet origineel en vermoedelijk is de aankleding van de pilasters eveneens later aangebracht[133].

Prins Albertlaan 5 - Charles Laloo (L'Eperon D'Or)

Dankzij mevrouw Ann De Gunsch van het inventaristeam van de cel Monumenten en Landschappen West-Vlaanderen, kwamen we iets meer te weten van het interieur van de fabriek 'l'Eperon d'Or'.
De aandacht van Charles Laloo richtte zich hier vooral op de indeling van vensters en deuren. Naast modernistische, horizontale indelingen die de hoofdtoon voeren, zijn er ook vensters aanwezig met

een meer ingewikkelde indeling. Deze vensters verwijzen duidelijk naar de art-decovormentaal van het exterieur. Daarnaast bewijst Laloo met zijn buisvormige trapleuningen op de hoogte te zijn van de modernistische vormentaal en het valt op dat ook aan de kleur- en vormspeling in de vloeren de nodige aandacht werd geschonken. Het geheel is luchtig en ruimtelijk.

Omwille van redenen van privacy bespreken we een aantal bezochte interieurs niet.

Besluit

In de inleiding van dit artikel schreven wij dat het onze grootste wens was het beleid inzake bescherming van monumenten aan te wakkeren.
Jammer genoeg hebben we moeten vaststellen dat het beleid het in het verleden niet steeds bij het rechte eind had. De stedenbouwkundige fout om een gigantische brug neer te poten in het stadscentrum en de daaraan gekoppelde verminking van het stationsgebouw had vermeden kunnen worden. Het feit dat een prachtig openluchtzwembad moest verdwijnen omwille van de scheepvaart is enigszins begrijpelijk. Was men op tijd ingelicht over de waarde van dit gebouw, dan had men nog de nodige maatregelen kunnen nemen. Een aantal mooie fabrieken uit de hier besproken periode werden gesloopt omwille van de in opmars zijnde bouwspeculatie. Dat deze fabrieken, meestal in het stadscentrum gelegen, niet meer voldeden aan de moderne technologische eisen kunnen we nochtans best begrijpen. Waar we echter voor willen pleiten zijn 'herbestemmingen'. Zoals in Roeselare het woonhuis van architect Jos De Bruycker bewaard bleef als stedelijke bibliotheek, zo zou ook Izegem meer kunnen zoeken naar de mogelijkheid om een deel van haar patrimonium op die manier in stand te houden. Gelukkig is ook hier de eerste aanzet gebeurd : het voormalig Gildegebouw aan de Kruisstraat van de hand van Louis Verstraete wordt omgebouwd tot cultureel centrum. Hopelijk kunnen nog meer dergelijke projecten de verdere aantasting van het interbellumpatrimonium beletten.

Velen - zelfs de Izegemnaars - verbazen zich over het feit dat er iets interessants te vertellen valt over de interbellumarchitectuur van hun stad.
En dit is niet onbegrijpelijk...
Tot nog toe werd nauwelijks aandacht besteed aan de architectuur van deze bloeiende en rijke stad tussen de twee wereldoorlogen.
Een uitgave van 'Bouwen door de eeuwen heen' over de hier besproken stad is in de maak.

Hoewel de meeste Izegemse bouwmeesters grotendeels onbekend zijn, is het misschien de hoogste tijd om ze uit de vergetelheid te halen. Dankzij de inzet van de v.z.w. Interbellum klinken reeds heel wat namen van interbellumarchitecten bekend in de oren. Maar wij zijn de mening toegedaan dat architecten als Carlos Beyaert en Charles Laloo de vergelijking kunnen doorstaan met Jules Lippens en Marc Neerman, om maar enkele namen te noemen. Bouwmeester Charles Hoge ontwierp na de Tweede Wereldoorlog een woonhuis aan de Vandenbogaerdelaan en de traditionele gevels van bijvoorbeeld Louis Verstraete moeten voor de architectuur van deze meester niet onderdoen.
Dat Jules Lippens in Izegem een woning ontwierp heeft ook ons verbaasd. Nergens werd deze woning tot nog toe vermeld en zelfs in de licentiaatsverhandeling van C. Vanderlinden[134] over deze bekende Gentse architect werd deze Izegemse realisatie niet opgenomen onder de 'gekende ontwerpen'. Idem dito voor de realisatie van vader en zoon Viérin : slechts een klein boekje van hun eigen hand[135] verraadt het bestaan van deze indrukwekkende cottage-villa. Maar ook over de min of meer bekende Roeselaarse architect Jos De Bruycker bestaan vanaf nu meer gegevens. In het proefschrift van Peter De Bruycker[136] werd het interieur van een Izegemse woning besproken, en ook Marc Plancke[137] vermeldde in zijn werk slechts één woning uit deze stad. Ondertussen kunnen we de aandacht trekken op het feit dat De Bruycker in Izegem niet minder dan 14 gebouwen ontwierp. Het gaat hierbij niet alleen om woningbouw: ook een aantal bedrijven huisden in een door hem ontworpen pand. Architect Peter De Bruycker was verrast te vernemen dat opnieuw nieuwe gegevens over zijn grootvader aan het licht zijn gekomen en het zal hem

nog meer gelukkig gemaakt hebben dat in 1998 een Roeselaars meesterwerk van Jos De Bruycker beschermd werd[138]. De invloed van dergelijke studies op het beleid werd aldus bewezen. Hopelijk is dit de aanzet om nog meer belangrijke interbellumgebouwen uit de regio te beschermen.
Onze grootste wens, nl. de bescherming van de fabriek 'L'Eperon d' Or' is momenteel reeds ingelost: de beschermingsprocedure van deze mooie art-deco-fabriek werd voltooid, hoewel gegevens omtrent dit gebouw schaars zijn.

Ook op het vlak van interieurarchitectuur zijn we een aantal interessante elementen aan het licht gekomen. Nu men overal in de ban geraakt is van de 'Kunstwerkstede De Coene', was het aangenaam te kunnen vaststellen dat ook Izegem enige invloed onderging van deze 'meubelfabriek'. Naast een interieur in de villa die Jozef en Luc Viérin voor de heer David De Coene in de Burgemeester Vandenbogaerdelaan ontwierpen, vermoeden we dat er nog meer van dat fraais te bezichtigen valt in Izegem. Zeker is alvast dat Omer Vandewalle onder invloed van zijn leermeesters een dergelijk bedrijf opstartte in Izegem.
Maar interieurs zijn nog veel kwetsbaarder dan de bijhorende gevels. Traditionele interieurs in donkere kleuren verdwijnen gegarandeerd voor moderne installaties; moderne keukens, zoals het veel voorkomende Cubex-model van De Koninck, verdwijnen in functie van meer praktisch comfort. Een gebouw moet inderdaad bruikbaar en bewoonbaar blijven[139]. Toch hopen we dat ook in Izegem het besef groeit dat vele van de nog bestaande interieurs kostbaar erfgoed zijn.

We hebben met plezier kunnen vaststellen dat het mits enige moeite mogelijk is de bevolking in te lichten over het belang van hun bouwwerken, waardoor ze voortaan fier zijn te wonen in een huis van bijvoorbeeld De Bruycker. De Izegemnaar van nu wordt immers - willens nillens -constant geconfronteerd met interbellumarchitectuur.

Hopelijk ontdekt de geïnteresseerde lezer nog meer fraais uit het interbellum in zijn stad. Want één ding staat vast : Izegem telt ontelbaar veel interbellumgevels.

Laten we er verder iets aan doen om te voorkomen dat ons land nog langer het 'Lelijkste land ter wereld'[140] wordt genoemd.

Enkele typische termen uit de bouwkunst

(uit: Haslinghuis, E.J., Bouwkundige termen. Verklarend woordenboek der Westerse architectuurgeschiedenis, Utrecht/Antwerpen: Bohn, Scheltema en Holkema, 1986)

[a]**erker**: aan de Arabische bouwkunst ontleend, veelhoekig of rond uitbouwsel (van steen of hout).
[b]**ontlastingsboog**: boog geslagen ter verlichting van een muurwerk, in het bijzonder wanneer dit zich boven een opening (venster of deur) van enige breedte bevindt en een bovendorpel ontlast moet worden. Krijgt vooral in de baksteenarchitectuur van de renaissance een sterk decoratieve betekenis.
[c]**console**: kraagsteen of houten kraagstuk, dat diende om een balk, kroonlijst, boog e.d. te ondervangen.
[d]**bovenlicht:** raam boven de voordeur van een huis.
[e]**klokgevel**: gevel waarvan de top gevormd wordt door een ingezwenkte afdekking (dikwijls in natuursteen en van beeldhouwwerk voorzien), de bovenzijde van de top is afgedekt met een gebogen fronton.
[f]**oculus**: klein, rond venster (oeil de boeuf).
[g]**travee**: afstand tussen twee opeenvolgende steunpuntpassen in de lengterichting van een gebouw of bouwdeel.
[h]**rolwerk**: ornament, bestaande uit in- en uitgezwenkte bandvormige krullen.
[i]**cartouche**: met versiering omgeven vlak, waarop een opschrift staat en dat al dan niet plastisch versierd is (van het Italiaans "cartoccio": opgerold papier).
[j]**fronton**: bekroning van een gevel, venster of ingang naar klassieke trant, door een strak, gebogen, driehoekig of segmentvormig lichaam.

[k]**verdiept boogveld**: boogveld dat terug- of lager liggend is t.o.v. de omgrenzing, verzonken boogveld.
[l]**profilering**: omtreklijn van een gebouw of een bouwdeel zoals deze zich aftekent tegen de lucht of op een vlak dat men zich loodrecht op de asrichting van het geprofileerde deel aangebracht denkt.
[m]**bossage**: bewerking waarbij blokken natuursteen aan de voorzijde ruw behakt worden om een muurvlak een fors, rustiek karakter te geven. Veel gebruikt in de onderbouw van gevels.
[n]**windbord**: plak bevestigd langs de kanten van een rieten dak of pannendank, ter afdekking van de voorrand.
[o]**klimmende dakkapel**: klein, uitspringend venster dat het dakvlak onderbreekt, indien klimmend: volgt de schuine richting van het dak.
[p]**keperverband**: metselwerk, gevormd door schuin gestelde, in elkaar grijpende bakstenen op hun kant en toegepast als mozaïekachtige vulling van nis- en boogvelden.

Noten

[1]G. BEKAERT, **Wederopbouw of het uur van de waarheid,** in **Resurgam. Belgische wederopbouw na 1914**, M. SMETS (ed), Gent, Snoeck-Ducaju en zoon, 1985, p. 19.
[2]J. VANDERBREEDEN, **Art Deco en modernisme - verzorgd**, in **Art Deco en Modernisme in België - Architectuur in het interbellum**, J. VANDENBREEDEN F. VANLAETHEM, Tielt, Lanno, 1996, p. 221.
[3]Dit gedeelte werd gebaseerd op J. CELIS, **Wederopbouw,** in **Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen**, jg. 24 nr. 4, okt./nov./dec. 1987, pp. 139-143, tenzij anders vermeld.
[4]J. VANDENBREEDEN, **Art. cit.**, in **Op. cit.**, p. 46.
[5]J. VANDENBREEDEN **Art. cit.**, in **Op. cit.**, p. 44.
[6]L. MEGANCK, **De studie van interbellumarchitectuur: mogelijkheden en problemen in: interbellumarchitectuur en monumentenzorg**, in A. DEMEY (ed.), Gent, Provinciebestuur, 1997, p. 16.
[7]L. MEGANCK, **Traditionalisme**, in **Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen**, jg. 36, nr. 2 april/mei/juni 1998, p. 8.
[8]L. MEGANCK, **De studie van ...**, p. 16.
[9]L. MEGANCK, **Het miljoenenkwartier. Een Gentse woonwijk uit het interbellum**, Gent, Provinciebestuur, 1995, p. 12.
[10]L.MEGANCK, **Op. cit.**, pp. 26-27.
[11]L.MEGANCK, **Op. cit.**, p.29.
[12]L. MEGANCK, **Traditionalisme**, in **Op. cit.**, pp.9-10.
[13]L. MEGANCK, **Art. cit.,** in **Op. cit.**, pp. 9-10.
[14]J. CELIS, **Art. cit.,** in **Op. cit.**, p. 143.
[15]A. DEMEY, **Interbellumarchitectuur in Oost-Vlaanderen**, Gent, Provinciebestuur, 1990, pp. 9-10.
[16]H. VANDENBOSSCHE, catalogus van de tentoonstelling **Art Deco**, Sint-Niklaas, Stedelijk Museum Sint-Niklaas, 1980, pp. 103-123.
[17]K. LANCLUS, M. VERBEECK, **Overzicht van de architectuur te Gent in de 19de- en 20ste-eeuwse stadsuitbreidingen**, in **Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen. Inventaris van het cultuurbezit in België**, deel 4nc, Gent, 1982, p. LIII.
[18]N. POULAIN, **Art Deco**, in **Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen**, jg. 36, nr. 2, april/mei/juni 1998, p. 23.
[19]Indeling gebaseerd op L. MEGANCK, **De studie van interbellumarchitectuur: mogelijkheden en problemen**, in **Op.cit.** pp.17-18.
[20]N. POULAIN, **Art. cit.,** in **Op. cit.**, p. 16.
[21]N. POULAIN, **Art. cit.**, in **Op. cit**, p. 18.
[22]J. VANDENBREEDEN, **De invloed van het gewapend beton**, in **Op. cit.**, p. 105.
[23]N. POULAIN, **Art. cit.**, in **Op. cit.**, p. 26.
[24]L. MEGANCK, **Het miljoenenkwartier. ...**, p. 13.
[25]K. FRAMPTON, **Moderne architectuur: een kritische geschiedenis**, Nijmegen, Sun, 1988, p. 117.
[26]W.J.R. CURTIS, **Moderne architecture since 1900**, Londen, Phaidon, 1996, p. 194.
[27]K. FRAMPTON, **Op. cit.**, p. 181.
[28]L. MEGANCK, **Op. cit.**, p. 15.
[29]Indeling gebaseerd op L. MEGANCK, **De studie van interbellumarchitectuur: mogelijkheden en problemen** in **Op. cit.**, p. 16.
[30]L. MEGANCK, **Art. cit.**, in **Op. cit.**, p. 18.
[31]L. MEGANCK, **Het miljoenenkwartier. ...**, p. 39.
[32]A. DEMEY, **Modernisme**, in **Openbaar kunstbezit in Vlaanderen** , jg. 36, nr. 2 april/mei/juni 1998, p. 36.

[33]L. MEGANCK, **Ibidem**.
[34]W.J.R. CURTIS, **Op. cit.**, p. 275.
[35]L. MEGANCK, **Het miljoenenkwartier. ...**, p. 15.
[36]Gebaseerd op L. MEGANCK, **Op. cit.**, p. 40, tenzij anders vermeld.
[37]Dudokvoeg: brede lint- en smalle stootvoeg.
[38]L. MEGANCK, **De studie van interbellumarchitectuur...**, in **Op. cit.**, p. 19.
[39]Zie voetnoot 29.
[40]K. LANCLUS, M. VERBEECK, **Art. cit.**, in **Op.cit.**, p. LVI-LVII.
[41]Dit onderdeel is hoofdzakelijk gebaseerd op (tenzij anders vermeld) A. VANDROMME, **De identiteitskaart van Izegem**, in **Geschiedenis van Izegem** [G.V.I.], J.-M. LERMYTE (ed.), Izegem, Ten Mandere, 1985, pp. 27-47.
[42]J. NAERT, **Historische ontwikkeling van de borstelnijverheid in Izegem vanaf het einde van de 18de eeuw tot na ca.1930**, (onuitgegeven licentiaatsverhandeling RUG, 1987), p. 60.
[43]A. VANDROMME, **25 jaar geleden verdween de tram.**, in **Ten Mandere** nr. 48-49, december 1977, pp. 149 e.v.
[44]R. VERHOLLE, **De Eerste Wereldoorlog: breuk met het verleden**, in **G.V. I.**, p. 362-364; A. VANDROMME, **"Flugplatz "Abeele"** in **Ten Mandere**, nr. 54, juni 1979, pp. 111-113.
[45]**Ten Mandere** nr. 65, jg. 23, nr. 1, januari 1983, p. 102.
[46]Zie doortrekking van de Baron de Pélichystraat in 1900, in J. NAERT, **Op. cit.**, 61.
[47]R. VERHOLLE, **Art. cit.**, in **Op. cit.**, p. 360.
[48]J. NAERT, **Op. cit.**, p. 61.
[49]Daarvan konden we echter geen bewijsmateriaal vinden.
[50]Dit onderdeel is gebaseerd op J.-M. LERMYTE, **Het socio-politieke leven tijdens het interbellum**, in **G.V.I.**, p. 376-378.
[51]J.-M. LERMYTE, **75 jaar Izegemse Bouwmaatschappij**, in **Ten Mandere**, nr. 111, september 1998, p.7.
[52]De plaatsen waar deze woningen gebouwd werden, konden achterhaald worden in het tijdschrift **L'Habitation à bon marché**, van de jaargangen 1922 tot 1932, J.-M. LERMYTE, **75 jaar...**, pp.18-25.
[53] Ibidem.
[54]Nieuwe Wereld: Vlasgaardstraat, Groeningestraat, Zwingelaarstraat, Eigenhaardstraat en Schoolstraat met voornamelijk woningen van de "Iseghemse Bouwmaatschappij voor goedkope woningen", ontstaan vanaf de jaren '30, in A. VANDROMME, **Izegem vroeger en nu. Beeld van een stad**, Izegem, Hochepied, 1989, p. 206.
[55]In de lente van 1935 bereikte de economische crisis in België haar hoogtepunt, in A. VANLOO, F. ZAMPA, **Moderniteit versus harmonie**, in **De jaren'30 in België - de massa in verleiding**, R. GOBYN, W. SPRIET, ASLK-ludion, 1994, p. 203. Toch kent Izegem het hoogste aantal goedkeuringen van ontwerpen in 1935.
[56]P.-L. FLOUQUET, **Le collège épiscopal à Iseghem**, in **Bâtir**, jg. 6, nr. 33, aug. 1937, p. 1317-1319.
[57]P.-L. FLOUQUET, **Le bassin de natation d'Iseghem: un exemple digne d'être imité**, in **Bâtir**, jg. 4, nr. 33, aug. 1935, p. 314-316.
[58]**Ecole professionnelle à Iseghem**, in **Bâtir**, jg. 6, nr. 569, okt. 1937, p. 1417.
[59]Onder andere de Pieter Baesstraat en de Sint-Jorisstraat werden volledig met interbellumarchitectuur bebouwd.
[60]Mondelinge bron van R Vandommele, 23.03.1998.
[61]Volgens R Vandommele was Verstraete gehuwd met de zus van de toenmalige deken van Roeselare, Edward De Saegher.
[62]E.P., **Zeven nieuwe monumenten**, in **De Krant van West-Vlaanderen**, 17.07.1998.
[63]F. MUYLAERT, **Kerken in West-Vlaanderen**, Roeselare, Creatief, s.d., p. 58.
[64]Mondelinge bron van R. Vandommele, 23.03.1998.
[65]M. PLANCKE, **Architect Jos De Bruycker (1891-1942)**, onuitgegeven proefschrift Sint-Lucas, Gent, 1984, p. 2-3.
[66]P. DE BRUYCKER, **Architect Jos De Bruycker**, onuitgegeven proefschrift Sint-Lucas, Gent, 1987, p. 47.
[67]M. PLANCKE, **Op. cit.**, p. 3.
[68]Frans Sarre was sinds 1921 onderwijzer in de H.-Hartschool en werd in 1927 ontslagen omdat hij als Vlaams-nationalist ongehoorzaam was aan de bisschop, in J.-M. LERMYTE, **Het socio-politieke leven...**, in **G.V.I.**, p. 412-414. en K. HIMPE, **Het geval Sarre. Monseigneur Waffelaert en het Vlaams-nationalisme**, in **Ten Mandere** nr. 110, jg. 38 nr. 1, april 1998, p. 16-24.
[69]Mondelinge bron van J.-M. Lermyte, 13.09.1999.
[70]L. MEGANCK, **Op. cit.**, p. 36, met uitzondering van de data, gebaseerd op C. VANDERLINDEN, **Jules Lippens**, onuitgegeven licentiaatsverhandeling RUG, 1984, p. 35.
[71]Samenvatting uit C. VANDERLINDEN, **Op. cit.**
[72]C. VANDERLINDEN, **Ibidem**.
[73]A. VANDROMME, **75 jaar stedelijke leergangen te Izegem**, in **Ten Mandere** nr. 41 (themanummer) p. 15-17.
[74]De neogotische H.-Hartkerk (1895-'96) aan de Roeselaarsestraat is een ontwerp van Jules Vercoutere, in J.-M. LERMYTE, in **Gids voor Vlaanderen**, Tielt, Lannoo, 1995, p. 590.
[75]**L'Habitation à bon marché**, jg. 1, nr. 10, oktober 1921, (achterflap).

[76]Het gaat om "De Jacht" uit 1938. In N. POULAIN, **Jan Mulder 1897-1962**, in tentoonstellingscatalogus **Jan Mulder 1897-1962**, Gent, Interbellum, 1933, p. 77.
[77]Mondelinge bron R. Vandommele, 23.03.1997.
[78]Ibidem
[79]Mondelinge bron Ph. Sintobin.
[80]A. VANDROMME, **125 jaar lagere afdeling Sint-Jozefscollege Izegem**, Izegem, Hochepied, 1992, pp. 98-114.
[81]P.-L FLOUQUET, **Le collège épiscopal...**, p. 1317.
[82]P.-L. FLOUQUET, **Art. cit.**, in **Op. cit.**, p. 1318.
[83]Ibidem.
[84]G. WITDOUCK, **De architect Jozef Viérin (1872-1949). Een monografie**, onuitgegeven licentiaatsverhandeling RUG, 1983, p. 40.
[85]M. SMETS (ed.), **Resurgam. De Belgische wederopbouw na 1914**, Gent, Snoeck-Ducaju en Zoon, 1985, p. 232.
[86]G. WITDOUCK, **Op. cit.**, p. 31.
[87]G. WITDOUCK, **Op. cit.**, p.39.
[88]G. WITDOUCK, **Op. cit.**, p.40.
[89]**Inschrijvingen einde 1964 op de tabellen van de raden van de orde**, Brussel, Orde van architecten, 1964, p. 194.
[90]M. SMETS, (ed.), **Op. cit.**, p. 232.
[91]G. WITDOUCK, **Op. cit.**, p. 39.
[92]**J. en L. Viérin. Bouwkundige uitvoeringen**, Antwerpen, 1933, p. 85.
[93]L. MEGANCK, **Het Miljoenenkwartier. ...**, p. 26-27.
[94]Deze gegevens vonden we niet bij de gewone bouwaanvragen maar bij de openbare aanbestedingen onder de titel "Pompierarsenaal".
[95]**Brochure Open Monumentendag 14 september 1997**, Izegem, De Izegemse Gidsen, 1997, p. 7.
[96]Een brief dateert van 14 augustus 1930 en betreft een laatste uitbetaling aan de aannemers, een tweede brief dateert van 29 september 1930 en betreft de meerkosten en het ereloon van de architect.
[97]**Brochure Open Monumentendag 14 september 1997**, Izegem, De Izegemse Gidsen, 1997, p. 6, 7 en 12.
[98]A. VANDROMME, **75 jaar Stedelijke leergangen...**, p. 41.
[99]Mondelinge bron van L. Spriet, 28.03.1998.
[100]Mondelinge bron van R. Vandommele, 23.03.1998. Luc Allewaert (23.03.1998) vertelde ons echter dat Spriet geen opleiding had genoten. Aangezien A. Spriet op zijn plannen "ingenieur-architect" vermeldt, nemen we aan dat de mening van R. Vandommele de correcte is.
[101]Zie eigentijdse foto in **Bâtir**, jg. 6, nr. 50, januari 1937, p. 1016.
[102]K.-J. SEMBACH, B. SCHULTE, **Henry van de Velde: een Europees kunstenaar in zijn tijd**, Pandora, 1933, p. 398.
[103]**Inschrijvingen einde 1964 op de tabellen van de raden van de orde**, Brussel, Orde van architecten, 1964, p. 181.
[104]Mondelinge bron Luc Allewaert, 23.03.1998.
[105]Ibidem.
[106]Hier trad in naam van het bestuur Emiel Allewaert op, mogelijk ging het hier om Emiel Allewaert Sr.
[107]**Ecole professionnelle à Iseghem**, in **Bâtir**, jg. 6, nr. 59, oktober 1937, p. 1417.
[108]Ibidem.
[109]Aannemer en vader van architect Walter Vercoutere.
[110]Biografische gegevens over Laloo, in A. VANDROMME, **Art. cit.**, in **Op. cit.**, p. 21-22.
[111]Losse nota's in bezit van de familie Vandommele.
[112]Ibidem.
[113]Ibidem.
[114]L. MEGANCK, **Op. cit.**, p. 35.
[115]**Brochure Open Monumentendag ...**, p. 9.
[116]Mondelinge bron van Christiaan De Forche, 31.03.1998.
[117]Mogelijk werd hij hier beïnvloed door de ideeën van zijn zoon Edmond, eveneens architect, zie hoofdstuk 3.5.12.
[118]E. DECLERCQ, **Honderd jaar rijkswachtbrigade Izegem 1887-1987**, in **Ten Mandere** nr. 77 (themanummer), jg. 27, mei 1987, p. 41 en 44.
[119]A. LINTERS, (ed.), **De vlasvallei en haar kanalen; van Kortrijk naar Zwevegem en Izegem**, Gent, Vereniging voor Industriële Archeologie, 1987, p. 5.
[120]Van een andere Van Wtberghe is het geweten dat deze lid was van een Gentse loge (mondelinge bron van R. Vandommele, 23.03.1998). Misschien ontstonden hier de banden met de Gentse architect.
[121]**Bâtir**, jg. 3 nr. 15, febr. 1934.
[122]Op het plan meenden we nochtans "R." Nouille te ontcijferen, doch lijkt de overeenkomst tussen beide gevels ons inziens niet toevallig.

[123]S. VLAEMINCK, **Sociale Stadsvernieuwing concreet: Middelen, Moeilijkheden, Mogelijkheden**. Gent, Snoeck-Ducaju en Zoon, 1981, p. 75.
[124]Johny Deklerck - laatste badmeester en bewoner van het conciërgehuis - nam deze plaat voor de sloop van het zwembad mee naar zijn nieuwe woning. Hij bezorgde mij ook een aantal familiefoto's waarop bepaalde delen van het gebouw zichtbaar zijn.
[125]De tekst van dit onderdeel is grotendeels gebaseerd op P. - L. FLOUQUET, **Le bassin de natation d'Iseghem: un exemple digne d'être imité**, in **Bâtir**, jg. 1935, nr. 33, 15 augustus 1935, p. 314-316.
[126]P.-L. FLOUQUET, in **Art. cit.**, in **Op. cit.**, p. 315.
[127]P. GÖSSEL, G. LEUTHÄUSER, **Architectuur van de 20e eeuw**, Keulen, Taschen, 1991, p. 139.
[128]Deze tekst is gebaseerd op een aantal losse artikels uit het dossier van ingenieur-architect Noël Hostens die onderzoek verrichtte over De Coene, m.b. t. het tekenatelier en het Paviljoen De Coene van 1935, ontworpen naar aanleiding van de Wereldtentoonstelling in Brussel.
[129]P. DE BRUYCKER, **Architect Jos De Bruycker**, onuitgegeven proefschrift, Sint-Lucas, Gent, 1987, p. 44.
[130]M. PLANCKE, **Architect Jos De Bruycker (1891-1942)**, onuitgegeven proefschift, Sint-Lucas, Gent, 1984, p. 41-44.
[131]P. DE BRUYCKER, **Op. cit.**, p. 22.
[132]A. VANDROMME, **Izegemse kapellen** in **Ten Mandere**, nr. 72, jg. 25, nr. 2, okt. 1985, p. 182.
[133]In 1963 werd de kapel "verfraaid", in **ibidem**, p. 182-183.
[134]C. VANDERLINDEN, **Op. cit.**
[135]**J. & L. Viérin. Travaux d'architecture, Bouwkundige uitvoeringen,** Antwerpen, 1933
[136]P. DE BRUYCKER, **Op. cit.**
[137]M. PLANCKE, **Op. cit.**
[138]Het gaat om de woning aan de Beversesteenweg 112 te Roeselare, in E.P. **Zeven nieuwe monumenten**, in **De krant van West-Vlaanderen**, 17.07.1998.
[139]N. POULAIN, **"Le cabinet des horreurs" of het Spitznermuseum van de straat**, in **Interbellumarchitectuur en Monumentenzorg**, A. Demey (ed.), Gent, Provinciedienst, 1997, p. 46.
[140]R. BRAEM, **Het lelijkste land ter wereld**, Leuven, Davidsfonds, 1968.

Oproep

In het kader van een onderzoek voor een licentiaatsverhandeling ben ik op zoek naar vrouwen uit Izegem die, eventueel anoniem, een getuigenis willen afleggen over de repressie die ze na de Tweede Wereldoorlog hebben meegemaakt.
In deze studie wil ik vooral nagaan op welke manier met vrouwen werd omgegaan tijdens de repressie en hoe ze die pijnlijke ervaring hebben verwerkt in de vijftig jaar die ons van de oorlog scheiden.

Daar dit onderwerp voor vele vrouwen nog steeds gevoelig ligt, wordt vanzelfsprekend de nodige discretie in acht genomen.
Tot slot onderstreep ik het grote belang van deze studie, aangezien er daarover zo weinig bekend is. Dit is een uitgelezen kans voor de laatste getuigen om hun verhaal te doen.

Hilde Timmerman
Goudensterstraat 61
9000 Gent
tel. 09/236 63 57

Tijdens het weekend
tel. 051/20 25 72

VIER IZEGEMSE VERKOZENEN NA DE VERKIEZINGEN VAN 13 JUNI 1999

Jean-Marie Lermyte

Op 13 juni 1999 moesten ook de Izegemnaren kiezen, voor
14 Europarlementsleden
8 kamerleden
25 senatoren
10 Vlaamse Raadsleden (Vlaams parlement)

De volgende partijen kwamen in Izegem op:
2 Agalev (Anders Gaan Leven)
3 SP (Socialistische Partij)
4 VLD (Vlaamse Liberalen en Democraten)
6 Vlaams Blok
7 VU-ID (Volksunie en Integrale Democratie)
8 CVP (Christelijke Volkspartij)

Voorts waren er de kleinere partijen PNPb, Vivant en PVDA, die geen Izegemnaren op de lijst hadden en nauwelijks propaganda maakten. Die drie partijtjes laten we in dit artikel dan ook buiten beschouwing.

Op deze lijsten stonden zeventien Izegemnaren als we Anne-Mie Descheemaeker en Bart Staes meerekenen, die respectievelijk in Sint-Eloois-Winkel en Antwerpen wonen; beiden hebben in Izegem gewoond en konden stemmen krijgen van de Izegemnaren. Van de zeven vrouwen kampten er vijf voor een effectieve plaats. Van de tien mannen waren er zes effectieven. Geert Bourgeois stond voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers als effectief en voor de Vlaamse Raad als opvolger op de VU-ID-lijst; we tellen hem maar één keer mee, als effectief.

Het ging om de volgende kandidaten:

Europa	**Kamer**	**Senaat**	**Vlaamse Raad**
	Anne-Mie Descheemaeker Agalev 1e plaats		Heidi Vanderhelst Agalev 2e opvolger
	Carine Duyck Agalev 6e plaats		
	Willy Verledens SP 8e plaats	Myriam Vanlerberghe SP 2e plaats	Nadia Staes SP 8e plaats
			Geert Leenknecht VLD 5e plaats
	Frans Desmet Vlaams Blok 4e opvolger		Greta Derieuw-Wullaert Vlaams Blok 5e plaats
			Mario Feys Vlaams Blok 10e plaats
Bart Staes VU-ID 1e opvolger	Geert Bourgeois VU-ID 1e plaats	Kurt Himpe VU-ID 7e plaats	Piet Seynaeve VU-ID 10e plaats
			Geert Bourgeois VU-ID 6e opvolger
	Jos Vande Walle CVP 2e opvolger	Peter Defreyne CVP 3e opvolger	Gerda D'Artois-Mylle CVP 1e opvolger

De verdeling van de Izegemnaren over de diverse politieke partijen zag er dus als volgt uit:

	mannen			vrouwen		totaal	
	effectief	opvolger	samen	effectief	opvolger	samen	
Agalev	0	0	0	2	1	3	3
SP	1	0	1	2	0	2	3
VLD	1	0	1	0	0	0	1
Vl. Blok	1	1	2	1	0	1	3
VU-ID	3	1*	4	0	0	0	4
CVP	0	2	2	0	1	1	3
	6	4	10	5	2	7	17

*plus Geert Bourgeois

VU-ID telde het meest Izegemnaren op zijn lijsten, maar was de enige partij zonder Izegemse vrouwen. De VLD kwam maar met één Izegemse kandidaat voor de dag. Bij de CVP stond geen enkele Izegemnaar als effectieve kandidaat. De meest vrouwelijke partij was Agalev, met uitsluitend vrouwelijke Izegemnaren op de lijst. Twee Izegemnaren trokken een lijst: Anne-Mie Descheemaeker (Agalev) en Geert Bourgeois (VU-ID).

Op de globale uitslagen gaan we hier niet in. We vermelden alleen dat een nieuwe coalitie uit de bus kwam. Voor het eerst sedert de schoolstrijd van 1954-1958 zaten de CVP en de PSC niet in een regering. De federale regering werd gevormd door de VLD, de SP en Agalev aan Vlaamse kant en de PRL, de PS en Ecolo aan Franstalige kant. Eerste minister werd de VLD'er Guy Verhofstadt. In de Vlaamse regering, geleid door Patrick Dewael, zetelden de VLD, de SP, Agalev en de Volksunie. In het kanton Izegem kregen voor de Kamer de CVP (-8,8%), SP (-3,4%) en VLD (-0,4%) minder stemmen dan in 1995 en gingen het Vlaams Blok (+3,6%), VU-ID (+4,9%) en Agalev (+3,7%) er op vooruit; de nieuwkomers PNPb, Vivant en PVDA behaalden samen twee procent (0,2; 1,5 en 0,3%). Voor het Vlaams parlement tekende zich zowat dezelfde trend af in het kanton: CVP (-7,7%), SP (-6,0%), maar VLD (+0,1%), Vlaams Blok (+3,5%), VU-ID (+2,8%) en Agalev (+3,6%); PNPb (0,2%), Vivant (1,6%) en PVDA (0,3%).

Bij het aantal voorkeurstemmen behaald door de Izegemse kandidaten (in alfabetische orde) moet men voor ogen houden dat sommigen in het hele land stemmen konden werven en anderen slechts in hun eigen kieskring. Dit zijn de officiële cijfers[1]:

*Bourgeois, Geert	10.858	waarvan 3.163 in het kanton Izegem[2]
D'Artois-Mylle, Gerda	6.459	
Defreyne, Peter	8.889	waarvan 4.090 in West-Vlaanderen
Derieuw-Wullaert, Greta	1.365	
*Descheemaeker, Anne-Mie	4.639	waarvan 526 in het kanton Izegem
*Desmet, Frans	552	waarvan 77 in het kanton Izegem
*Duyck, Carine	1.651	waarvan 191 in het kanton Izegem
Feys, Mario	1.058	
Himpe, Kurt	5.208	waarvan 2.017 in West-Vlaanderen
Leenknecht, Geert	4.993	
Seynaeve, Piet	1.482	
Staes, Bart	14.589	
Staes, Nadia	2.619	
Vanderhelst, Heidi	1.416	
*Vande Walle, Jos	1.884	waarvan 481 in het kanton Izegem
*Vanlerberghe, Myriam	30.838	waarvan 12.624 in West-Vlaanderen
*Verledens, Willy	2.936	waarvan 1.374 in het kanton Izegem

Met inbegrip van Bart Staes en Anne-Mie Descheemaeker werden vier Izegemnaren gekozen. Voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers werden dat opnieuw Geert Bourgeois en nieuwkomer Anne-Mie Descheemaeker. Myriam Vanlerberghe verhuisde van de Kamer van Volksvertegenwoordigers naar de Senaat. Bart Staes mocht in het Europese parlement zitting nemen, omdat hij als eerste opvolger de plaats kon innemen van Bert Anciaux, die Vlaams minister werd. Alleen in de Vlaamse Raad zit geen Izegemse vertegenwoordiger. Gerda Mylle zag daar haar kans verloren gaan omdat de CVP in de oppositie verzeilde en lijsttrekker Luc Martens uiteraard niet langer minister was.
Geert Bourgeois en Myriam Vanlerberghe hebben we vroeger al voorgesteld in *Ten Mandere*[3]. De nieuwkomers Anne-Mie Descheemaeker en Bart Staes willen we kort aan onze lezers voorstellen[4].

Anne-Mie Descheemaeker werd in Kortrijk geboren op 14 augustus 1951 als oudste van negen in een vlassersgezin uit Kuurne. Na haar middelbaar onderwijs in 't Fort in Kortrijk studeerde ze verpleegkunde aan het Rijksinstituut voor Verpleegkunde in dezelfde stad. Ze trouwde op 23 augustus 1972 met Lucien Vandenbroucke en werd moeder van vier kinderen. Het gezin woonde eerst in Izegem, maar in maart 1982 werd de huidige woning in de Schardauwstraat 17 in Sint-Eloois-Winkel betrokken: 't Hoveke, een kleine boerderij. Anne-Mie Descheemaeker voelt zich veel meer thuis in Izegem dan in Sint-Eloois-Winkel; ze woont trouwens slechts een vijftigtal meter van de grens met Izegem. Ze werkte eerst een jaar als verpleegster in de Sint-Jozefskliniek. Na drie jaar arbeidsgeneeskunde in een bedrijf in Roeselare keerde ze naar Izegem terug, als hoofdverpleegster in het revalidatiecentrum Ten Bos. Daarna werkte ze twaalf jaar lang als zelfstandige thuisverpleegster. Na een rugoperatie moest ze haar werk staken.
Haar man is leraar in het Izegemse Sint-Jozefscollege en laat zich al jaren kennen als milieu-activist. Hij was de vorige twee verkiezingen Agalev-kandidaat op de senaatslijst en op de provincielijst. Dochter Katelijn kwam bij de Izegemse gemeenteraadsverkiezing van 1994 op als Agalev-kandidaat. Voor Anne-Mie Descheemaeker was het de eerste keer dat ze op een lijst stond. Hoe ze in de politiek verzeild raakte? Ze kende het ideeëngoed van Agalev goed via haar man, al had ze nooit enige functie bij Agalev uitgeoefend. Hij stelde haar voor om zich kandidaat te stellen, te meer omdat ze fysisch werkonbekwaam was geworden en de partij vooral vrouwen zocht. Eigenlijk had ze nooit gekozen kunnen worden, want de datum om te kandideren had ze voorbij laten gaan. Tot haar geluk verwierp de partijtop echter de kandidatenlijst, omdat er geen vrouw opstond. Haar tweede kans greep ze wel. De basisdemocratie, die zij typisch noemt voor Agalev, deed de rest. Kandidaten worden na een interview op hun waarde beoordeeld door een poll-comité, dat een modellijst opstelt. De weerhouden namen worden slechts enkele uren voor de eigenlijke poll aan de kandidaten meegedeeld. Het is zowat een traditie dat die modellijst bij de eigenlijke poll door de aanwezige leden wordt verworpen. De kandidaten krijgen op dat moment de kans om zich gedurende enkele minuten aan de zaal voor te stellen. Achtereenvolgens wordt gepolld voor de eerste plaats voor de Kamer, de eerste opvolger voor de Kamer, de eerste plaats voor het Vlaams parlement en de eerste opvolger voor het Vlaams parlement[5]. Er waren negen kandidaten voor die vier plaatsen, waarvan sommige kandidaten meer dan één keer meedongen. Als niemand de absolute meerderheid behaalt, wordt er (in die vier gevallen) een tweede stemronde gehouden waarbij de drie best geplaatste kandidaten nog in aanmerking komen. Eventueel is er nog een derde ronde. Anne-Mie Descheemaeker werd daarbij, enigszins buiten haar verwachting, gekozen als lijsttrekker voor de Kamer. En helemaal tot haar voldoening werd ze parlementslid. Ze zetelt als effectief lid in de commissie voor volksgezondheid en die voor verzoekschriften en is plaatsvervangend lid in de commissie infrastructuur & verkeer en die voor maatschappelijke emancipa-

Anne-Mie Descheemaeker

patie. Aan taalvaardigheid heeft het haar nooit ontbroken, maar dat ze zich een half jaar later al heel goed heeft ingewerkt, kan ze niet wegsteken.

Bart Staes werd in Izegem geboren op 7 augustus 1958. Zijn ouders zijn Henri en Anna Van Quaethem. Een van zijn grootvaders was Wilfried Staes, die zelf oom moest zeggen tegen Cyriel Staes die van 1921 tot 1946 - maar niet tijdens de oorlog - de burgemeester van Izegem was. Na zijn humaniora aan het Sint-Jozefscollege (economische richting) - waar hij o.a. les kreeg van ondergetekende - studeerde Bart Staes een paar jaar aan de Universitaire Faculteit Sint-Ignatius in Antwerpen. Hij behaalde het diploma van regent Nederlands-Engels-Economie aan de normaalschool Sint-Thomas in Brussel, maar les heeft hij nooit gegeven. Ondertussen verdiende hij zijn eerste sporen bij de Volksuniejongeren (VUJO): als voorzitter van de Izegemse VUJO (vanaf 1980) en als nationaal penningmeester (1979-1981). Hij koos voor het statuut van gewetensbezwaarde en mocht zijn plaatsvervangende legerdienst bij de nationale VUJO verrichten. Daar werd hij opgemerkt door Jaak Vandemeulebroucke. In september 1983 kon hij aan de slag als Europees ambtenaar en assistent van Vandemeulebroucke. Van 1984 tot 1988 was hij lid van het dagelijks bestuur en voorzitter van de nationale raad van de VUJO. In 1985 trouwde hij met Katrin Termonia, een Antwerpse advocaat. Hij ruilde toen het ouderlijk huis in de Baronielaan 38 in Izegem voor een woning in Antwerpen. Uit het huwelijk werden twee zonen geboren.
Vanaf 1989 stortten Jaak Vandemeulebroucke en Bart Staes zich op het hormonendossier. Daaruit resulteerden twee boeken, in 1993 en 1996 uitgegeven bij Hadewijck: *De hormonenmaffia*, waaraan Bart Staes meewerkte, maar niet als auteur wordt vermeld en *Het vlees is zwak*, dit keer met beide auteursnamen op de kaft. Tegen mei 2000 plant Bart Staes een nieuw boek: *De poenscheppers. Fraude, list en bedrog in Europa*. Van 1984 - 1989 werkte hij als Europees ambtenaar ook voor Willy Kuypers en na het ontslag van Vandemeulebroucke in oktober 1998 ook voor Nelly Maes.
Bij de gemeenteraadsverkiezing van 1982 stond Bart Staes als 12e kandidaat op de Izegemse VU-lijst (357 stemmen); zes jaar later was hij in Antwerpen kandidaat. Bij de gemeenteraadsverkiezing van 1994 kwam hij niet op. In 1995 stond hij in het Antwerpse als tweede opvolger op de Senaatslijst en behaalde 4100 voorkeurstemmen.

Bart Staes

Hij werd officieel een van de veertien Vlaamse Europarlementsleden op 20 juli 1999, toen hij als eerste opvolger de plaats van Anciaux kon innemen. Hij woont in de Anselmostraat 51 in 2018 Antwerpen.

We willen er nog op wijzen dat André Bourgeois, na een lange politieke loopbaan, niet meer opkwam[6], wat trouwens gedeeltelijk de achteruitgang van de CVP verklaart.

Noten

[1]Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken. De cijfers die de **Krant van West-Vlaanderen** in het nummer van 18 juni 1999 opgeeft zijn volledig verkeerd wat de kandidaten voor de senaat en voor Europa betreft, omdat er alleen met de eigen kieskring rekening werd gehouden.
[2]Als opvolger behaalde hij 3 672 stemmen.
[3]C. DE FORCHE, **Volksvertegenwoordiger Geert Bourgeois**, in **Ten Mandere**, nr. 103, jg. 35/3, 1995 pp.41-42; J.-M. LERMYTE, **Volksvertegenwoordiger Myriam Vanlerberghe**, in **Ten Mandere**, nr. 103, jg. 35/3, 1995 pp. 39-40.
[4]We hadden een interview met Bart Staes op 4 december en met Anne-Mie Descheemaeker op 5 december 1999.
[5]Voor de tweede en volgende namen op de lijst wordt pas later gekozen. Dit heeft minder belang, omdat er vanuit gegaan werd dat maximum één kandidaat een reële kans maakte om verkozen te worden.
[6]R. VERHOLLE, **[André Bourgeois] Een nieuwe volksvertegenwoordiger te Izegem**, in **Ten Mandere**, nr. 30 jg. 11/2, 1972, pp. 40-41; J.-M. LERMYTE, **André Bourgeois, Izegems eerste minister**, in **Ten Mandere** nr. 92, jg. 32/1, 1992, pp.6-8. Omdat hij ook bijna dertig jaar de voorzitter was van het Izegemse NCMV kreeg zijn figuur ook heel wat aandacht in J.-M. LERMYTE, **Een eeuw Middenstandsleven in Izegem**, vnl. pp. 104-106.

SAMENWERKING
HEEMKUNDIGE KRING TEN MANDERE
EN
FOTO- & DIACLUB KLEINBEELD

Eind 1998 werd er binnen het bestuur van onze heemkring beslist om n.a.v. het millennium de belangrijkste stadsbeelden op de gevoelige plaat vast te leggen. Het was inderdaad reeds van 1970 geleden dat er systematisch stadszichten werden gefotografeerd.
Om dit project te realiseren werd er contact opgenomen met Foto- & Diaclub Kleinbeeld in de persoon van Roger Vanhoecke. Samen met Etienne Decoutere aanvaardde hij deze opdracht. Geen sinecure als u bedenkt dat er ongeveer een 300-tal foto's werden genomen.
Door het Ten Mandere-bestuur werden er eerst een 200-tal oude foto's uit het archief geselecteerd.
De Foto- & Diaclub slaagde erin om op (ongeveer) dezelfde plaats een nieuwe foto te nemen. Dat er intussen in Izegem heel wat veranderd is blijkt in ieder geval uit de foto's.
Verder kwamen er nog een 100-tal nieuwe stadszichten bij, zodat ons archief een ruim aanbod van fotomateriaal kan aanbieden.
Wij willen graag de Foto- & Diaclub bedanken en maken alvast een volgende afspraak in 2025!

De Meensesteenweg, vroeger...

en nu ....

In memoriam

Bij het ter perse gaan vernemen we twee overlijdens, waarmee Ten Mandere onrechtstreeks te maken heeft.

Op 20 december 1999 overleed mevrouw Christine Demeurisse, dochter van onze archivaris van het eerste uur André Demeurisse. Ze was 48 jaar, getrouwd met de heer Luc Withoeck en moeder van Dieter en Dimitri. Na een paar weken ziekte overleed ze onverwacht in de kliniek Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes te Waregem.

Jerome Samyn, overleden op woensdag 22 december 1999, was jarenlang een van de 'ronddragers' van Ten Mandere. Hij droeg de grootste pak rond, want hij nam enthousiast de hele Paterswijk voor zijn rekening. Voor Ten Mandere betekende dat het uitsparen van verzendingskosten, voor u dat de kans op beschadiging van uw nummer onbestaand was. We zullen ons Jerome blijven herinneren als een joviaal man. Bedankt voor wat je voor Ten Mandere hebt gedaan!

Beiden werden op dezelfde dag en hetzelfde uur begraven, respectievelijk in de dekanale kerk te Waregem en in de Heilig-Hartkerk in Izegem.

Aan beide getroffen families bieden we onze innige deelneming aan. Sterkte!

CURSUS WEST-VLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE
februari - april 2000

Thema's:

Monumentenzorg

- mogelijkheden en onmogelijkheden van de wet- en decreetgeving omtrent monumenten.
  De weg van het dossier, de plaats van de lokale geschiedenis in het ontstaan en de ontwikkeling ervan.
- Het funeraire erfgoed. De bedreiging van een miskend onderdeel van het culturele patrimonium. Heemkundige kringen als voorhoedevechters bij de bewaring van dit rijke archief.

Religieuze geschiedenis

- Iconografie van de meest voorkomende heiligen. Algemene kenmerken en specifieke gevallen. Lesgever: prof. dr. em. Mireille Madou.
- Patroonheiligen en parochievorming in West-Vlaanderen
  Vlaamse heiligen vertellen een vroegmiddeleeuws verhaal.

Demografie

Methoden, mogelijkheden en beperkingen van het demografisch onderzoek voor de heemkunde.
Lesgever: prof. dr. Chris Vandenbroucke.

Archeologie en iconografie

- Middeleeuwse en postmiddeleeuwse archeologie in West-Vlaanderen.
- Kostuumgeschiedenis als heemkundig bronnen materiaal.

Gemeenteraadsverkiezingen

Verkiezingen van Willem I tot heden.
Een onuitputtelijke informatiebron voor de heemkundige.

Wegennet in West-Vlaanderen

- Pieter Pourbus en het middeleeuwse wegennet
- Het Oostenrijkse wegennet in West-Vlaanderen.

De lessen vinden plaats vanaf zaterdagnamiddag 12 februari 2000 in het Cultureel Centrum De Ster, Engelstraat 54, 8480 Ichtegem, tel. 051/58 08 31.
Wie interesse heeft voor deze cursus kan 2000 fr. overschrijven op het nummer 000-0158746-54 van het West-Vlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde. Wie enkel de cursus wil aankopen betaalt 750 fr.

Ereleden 1999
Izegem (vervolg)

Vandommele, Maurice, Mevr., Slagmeersenstr. 62
Vandommele, Roger, Roeselaarsestraat 93
Vandommele, Roger, Sint-Rafaëlstraat 17
Vandorpe, Gerard, Ter Wallenstraat 34
Vandorpe, Marcel, Negenhoekstraat 9
Vandorpe, Roger, Roeselaarsestraat 457
Vanhaverbeke-Leroy, Luc, Mentenhoekstraat 131
Vanlerberghe, José, Hogestraat 41
Vanneste, André, E.H., Emelgemseplein 3
Van Walleghem, Dirk, Slagmeersenstraat 41
Velghe, Joris, Kortrijksestraat 46
Vens, Werner, Merelstraat 3
Verbeke, Firmin, Nederweg 37
Vercruysse-Colpaert, Hilde, Middenweg 11
Verhaeghe, Frits, Jan Breydelstraat 49
Verhaeghe, Luc, Oekensestraat 29
Verhelst, Gez., Hogestraat 14
Verledens, Willy, Peter Benoitstraat 11
Viaene, Anna, Krekelstraat 59
Wybo, Monique, Kokelaarsestraat 107
Wylein, Freddy, 11-Julistraat 11
Zusters van Liefde, Roeselaarsestraat 47
Zusters van Maria, Gentsestraat 31

Buiten Izegem :

Deblauwe, Jules, St.-Amandstraat 107, 8800 Roeselare
Decock, Albert, Koebroekstraat 11, 8020 Ruddervoorde
Defauw-Verhoestraete, Zwinleen 7 app. 1/13, 8300 Knokke-Heist
Depoorter, Frans, Weggevoerdenlaan 2/21, 8500 Kortrijk
Durant, Gerard, Arsenaalstraat 37, 8000 Brugge
Janssens, Germain, Gennepstraat 19, 3545 Zelem-Halen
M.S.A. - P.V.B.A Haspenslagh, Stefaan, Kortrijksesteenweg 1190, 9051 Sint-Denijs-Westrem
Maes, Willy, Dwarsstraat 33, 8531 Bavikhove
Matton, Eric, Resedastraat 2, 9920 Lovendegem
Meyfroidt, Armand, Vlasschaardstraat 12, 8770 Ingelmunster
Ronse, Chris, Rentmeesterlaan 175, Middelburg (Nederland)
Strynckx - Van Hassel, Jan, Rotsstraat 60, 9240 Zele
Vanantwerpen, Lucien, Korenstraat 19, 9800 Deinze
Vandenberghe, Jan, Dovenetelstraat 8, 8770 Ingelmunster
Vandewalle, Roger, Ingelmunstersestraat 13, 8860 Lendelede
Vanneste, Guido, Tarwestraat 10, 8770 Ingelmunster
Veranneman, André, Ooststraat 119, 8800 Roeselare
Vermandere-Deputter, Geert, Beemd 6, 1654 Huizingen

Vernieuwing lidmaatschap

Voor de Heemkundige Kring zit er opnieuw een werkjaar op. Wij gaan het nieuwe millennium (tevens ons 40ste werkjaar!) binnen maar dan met oude prijzen.
De prijzen blijven inderdaad ongewijzigd.
Gewone leden betalen 500 fr. (12,40 euro). Ereleden betalen 700 fr. (17,36 euro). Dit kunt u bij voorkeur doen door overschrijving met het hierbijgevoegd formulier. Beste dank.

Het bestuur

drukkerij jan bogaert
izegem - ☎ (051) 30 26 59

PEUGEOT

UIT SYMPATHIE

BR-FONDSEN
EEN KLARE KIJK OP BELEGGEN

BANK VAN ROESELARE
JA. CULTUUR LIGT ONS.

Aangesloten bij het West-Vlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde

STROOBBE Ontwerp: Stedelijke Leergangen / Izegem